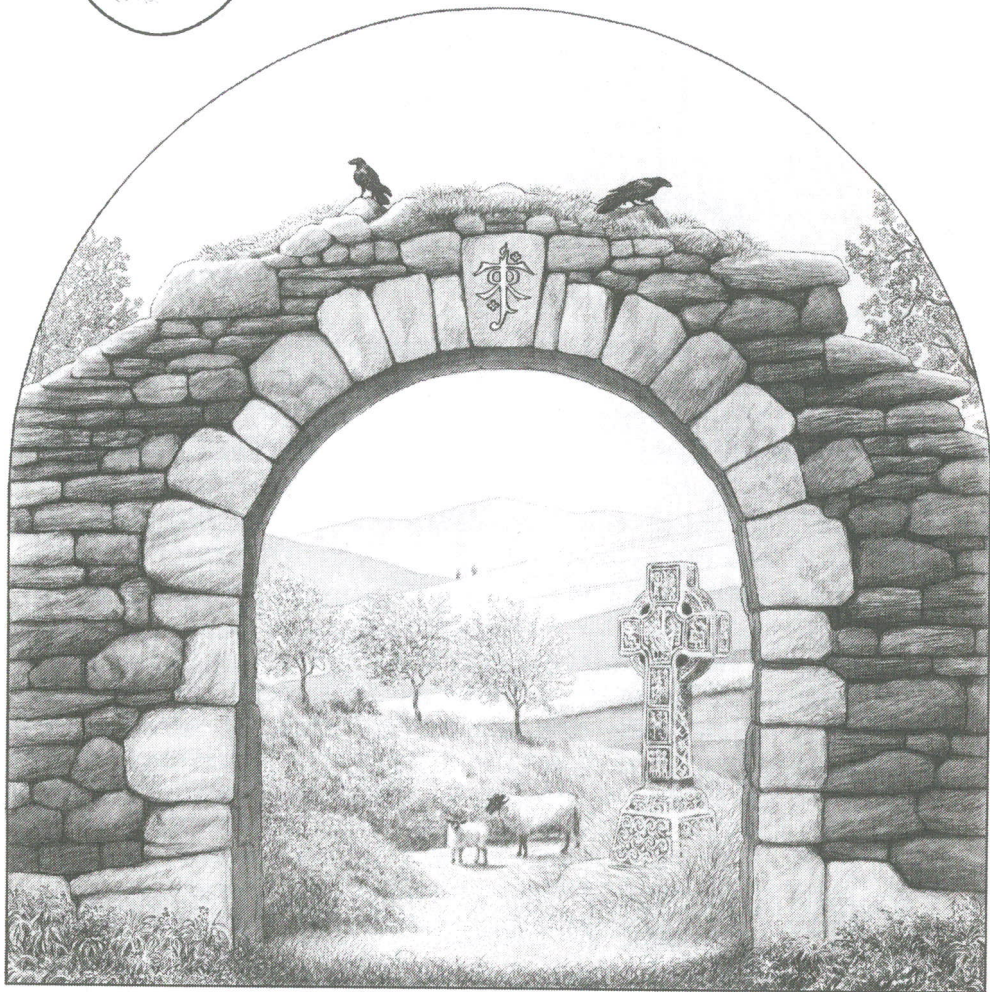

Athelas

Tidsskrift for

DANMARKS TOLKIENFORENING

1

Mæ Govannen

18. februar 1993

Kære læsere!

Det er med stor glæde at jeg hermed kan præsentere det første nummer af ATHELAS, medlemsbladet for den nyfødte DANMARKS TOLKIENFORENING. Som nogle sikkert vil vide, er navnet ATHELAS ikke helt tilfældigt. Det er nemlig også betegnelsen på en sødeligt duftende plante, der efter sigende skulle besidde magiske og lægende kræfter - på folkemål også kendt under navnet KONGEKLØVER. Bag dette navn ligger der således en utrolig symbolik, en symbolik som Lars Physant på fornem vis har illustreret gennem sin tegning af et logo til bladet, der bygger på Tolkiens velkendte monogram. Allerede samme dag som vi var blevet enige om navnet, havde han tegnet de første mange skitser, som han ivrigt viste os, da vi den 4. januar entrede Danmarks Radio... (se side 5-13).

"Denne fortælling er vokset frem, mens den er blevet fortalt" - på samme vis med dette nummer af ATHELAS! Det er blevet til et sandt gigantnummer, hvilket må være et tegn på den enorme entusiasme, der har præget hele denne forenings spæde levetid. Bliv endelig ved! I fremtidige numre var det måske en idé også at komme ind på emner om musikere og kunstnere inspireret af

Tolkien, de mange sprog som Tolkien opfandt til eget brug, boganmeldelser af bøger som man absolut MÅ læse, eller af bøger som man skal holde sig på 10 meters afstand, osv... Det er op til jer, kære læsere, at bevise at grundlaget for en dansk Tolkienforening er tilstede - og at komme med idéer, artikler, breve og tegninger!

Jeg håber alle vil sætte pris på dette første nummer af *Athelas* - kritik modtages (som altid) gerne!

Lars-Terje Øland Lysemose,
redaktør

- at your service!

LYKKEN ER...

at få respons på det man skriver i *Athelas*!

Deadline for indlevering af materiale til *Athelas* nr. 2 er fredag den 9. april 1993.

Indholdsfortegnelse:

Quite unexpected! Af Inge Søbæk Lie-Olesen	5-13
I wish to make an ANNOUNCEMENT	14-15
Sært som nyt fra Bri. Af Lars-Terje Øland Lysemose	16-21
Hinsides Kløvedal. Af Lars-Terje Øland Lysemose	22-26
Anmeldelser: fanziner. Af Lars-Terje Øland Lysemose	27-28
There and Back Again. Af Klaus Jørgensen	29-33
Breve fra "the Centenary"	34-49
Eventyrhjørnet: De tre følgesvende og deres eventyr i Troldekskoven. Af Lars-Terje Øland Lysemose	50-57
Tolkien i oversættelse. Af Lars-Terje Øland Lysemose	58-61
The Westron Page. Af Lars-Terje Øland Lysemose	62-63

ILLUSTRATIONER:

C.v. Zon: 46; Inge Søbæk Lie-Olesen: 6, 13; John Vanges: 23; Jørgen Mathiasen: 2, 14, 29; Klaus Jørgensen: 30, 31; Kossner: 52; Lars Physant: 1, 8, 10, 11, 49; Lars-Terje Lysemose: 55; Ryszard Derdzinski: 4, 38, 41; Thomas Tolstrup: 17, 18.

Medlemmer:

Christian Jørgensen, Skyttebakken 16, 8550 Ryomgård
Gunnar Terje Lysemose, Mølholtvej 90, 9300 Sæby
Inge Søbæk Lie-Olesen, Gadesvinget 9, 2670 Greve
Jørgen Mathiasen, Tokkerodvej 56, 5462 Morud
Kai Harrekilde-Petersen, Kollegiebakken 9, værelse 502, 2800 Lyngby

Klaus Jørgensen, Lykkegårdsvej 100, 6000 Kolding
Lars Physant, Landevejen 27, 4060 Kirke Saaby
Lars-Terje Øland Lysemose, Mølholtvej 90, 9300 Sæby
Lasse S. Nielsen, Åstedvej 21, 2730 Herlev
Mads V. Stigaard, Fennebakken 277, 8800 Viborg
Magne Bergland, Tullingsgate 3, N-5006 Bergen, Norge
Martin Frøsig, Ask Højskole, 8340 Malling
Michael Bækgaard Pedersen, Hovedvejen 158, lejl. 15, 2600 Glostrup

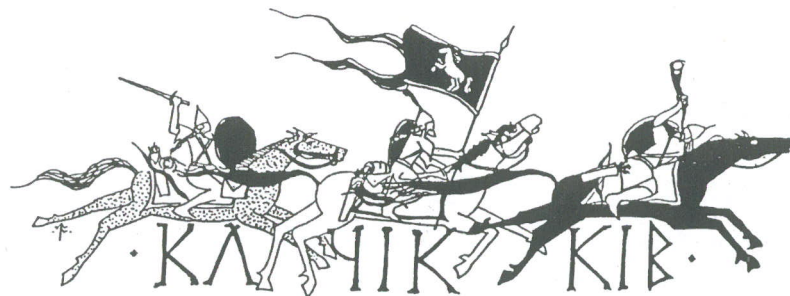
Mikael Ahlström, Rödstuguvägen 4A, SF-00680 Helsingfors, Finland

Mikael Lyngvig, Ndr. Fasanvej 273 st.tv., 2200 København N

Peter Jacome, Nivåvænge 12-8, 2990 Nivå

Sune Schlott, Glasvej 24, 2400 København NV

Tommy Silverros, Producentgatan 9, S-215 82 Malmö, Sverige

Quite unexpected!

T-dag 3. januar 1993

Dette var søndagen over alle søndage - i sandhed "A Long-expected Party" som samtidig forløb "quite unexpected"!

Faktisk forløb begivenhederne op til dagen også i et hæsblæsende tempo. Fra det øjeblik hvor Lars-Terje havde skrevet pressemeddelelsen, til jeg ringede alle aviser op for at høre, om de havde modtaget den (pga. poststrejken i København), da gik sagens alvor rigtigt op for mig! Med en euforisk og samtidig så rolig og prof en stemmeføring som muligt, præsenterede jeg mig: "Go'dag, jeg ringer fra DANMARKS TOLKIENFORENING - Du kunne vel ikke oply..." Her brød de fleste ind i min talestrøm: "Tolkehva'ffor-noget?!" Tænk, der var nogen, der ikke engang vidste, hvem Tolkien var!! Ret hurtigt kom jeg dog ned på jorden og forklarede mit ærinde. Det er utroligt, så hurtigt man bliver fagidiot og taler i vendinger, som var det hver mands eje! Jeg skal bestræbe mig på at være mindre selvhøjtidelig i fremtiden (helt kan det nok ikke undgås!).

Men jeg håber så sandelig, at alle forstod, hvad jeg sagde under indledningen til generalforsamlingen! (Ellers må vedkommende rette skriftlig henvendelse til læserbrevssiderne!)

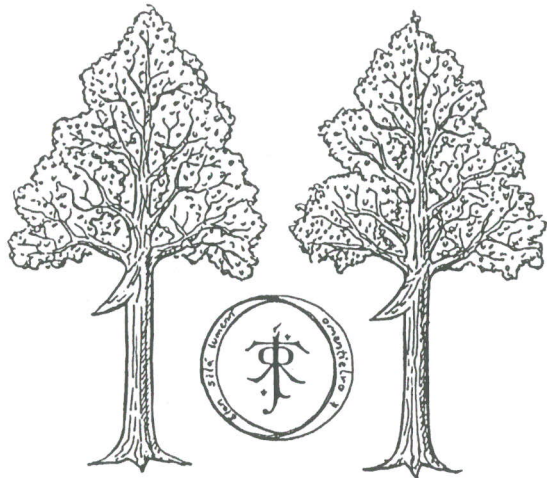
Stor var min overraskelse derfor, da jeg ringede til Kristeligt Dagblad, og

stemmen i den anden ende straks vidste besked og kunne oplyse mig om, at vi faktisk var i avisen den pågældende dag, 18. december. Febrilsk ringede jeg til Lars-Terje: "VI ER III!" Bagefter styrtede jeg rundt i København men måtte sande, at det var en temmelig ugudelig by, jeg befandt mig i. Næste dag ringede jeg til redaktionen og bad, om de ville sende et eksemplar til mig. Jo, det ville de da gerne, jeg skulle bare regne med et ekspeditionsgebyr på 15 kr. Men de havde for øvrigt et godt tilbud; jeg kunne få et prøveabonnement i en måned for 125 kr., og så ville jeg spare ekspeditionsgebyret! Se det er et tilbud, der er til at tage og føle på! For ikke nogen skal begynde at fundere for dybt over min funktion i foreningen, og hvad det kan få af konsekvenser, lister jeg hurtigt videre. Jeg har selv grinet meget af min "besparelse"!

Stedet for vort første møde kl. 13.00 var et mødelokale på Skaffervej 8, som i dagens anledning var blevet omdøbt til "The Green Dragon". Faktisk lød mødetidspunktet i det første udkast; "...at 11 a.m. sharp!" Bagefter er jeg glad for, at Lars Physant (høfligt) gjorde mig opmærksom på, om det ikke var vel tidligt at starte (i rette hobbit-ånd!). Dagen skulle vise sig at blive lang nok endda!

Men lad mig starte ved begyndelsen.

Velkommen til
Danmarks Tolkien-forening
"A long expected party"

J.R.R. Tolkien

Søndag den. 3. januar 1993

mae govannen!

De indledende linjer er blot for at bibringe jer nogle af hændelserne og overvejelserne op til den store dag. Jeg skulle gerne fortælle mere, men jeg frygter allerede for referatets længde!

Altså kl. 8.00 (ca.) styrtede jeg rundt på Københavns Hovedbanegård for at hente Lars-Terje og Christian. I et kort øjeblik ønskede jeg, at jeg havde haft et foto at gå efter. Mit hæsbæsende tempo skyldtes den taxa, jeg havde fået til at vente (heldigvis gratis!). Da jeg endelig fik øje på to, der så rimelig hjemløse ud, blev der knap nok tid til at hilse ordentlig på hinanden, inden vi i bedste Agent 007-stil kastede os ind i taxaen og T-dagen var i fuld gang - most unexpected!

Kl. lidt i 13 begyndte de første at komme, og en halv time senere var vi næsten "a throng". Helt nøjagtig 11 var antallet ved vort første møde. Lad mig her sige tak til Christian Jørgensen, Jørgen Mathiasen, Kai Harrekilde-Petersen, Lars Physant, Lasse S. Nielsen, Michael Bækgaard Pedersen, Mikael Lyngvig, Peter Jacome og Sune Schlott for jeres fremmøde og i øvrigt meget ivrig deltagelse! Det bliver et hårdt job at være ordstyrer ved vores forhåbentlig mange fremtidige møder, når vi først kommer til at kende hinanden rigtigt!

Efter velkomsten begyndte den livlige diskussion, og den præsentationsrunde, som vi (Lars-Terje og jeg) var blevet enige om at stryge (pga. de mere generte deltagere der måtte komme), blev impulsivt genindført. En lignende begejstring skal der ledes længe efter - men hvad havde vi vel forventet! Selv skrev jeg henført om

Tolkiens værk til *The Tolkien Society* for præcis 1 år siden: "Both sad and merry at the same time, if you take my meaning! Leaping from the deepest depths, rising to the highest heights before our inner eye and in our hearths..."

Under fremlægningsen af formålet og vedtægterne var der ligeledes en del diskussion. Det var bl.a. den sidste linje i §1, som krævedes slettet: "Dette skal være foreningens formål i alle dens aktiviteter". Begrundelsen var, at det lød for striks, som om det var forbudt at tale om andet end Tolkien. Det var jo sådan set ikke meningen at give folk mundkurv på, bare vi ikke glemmer foreningens hjørnesteen nr. 1! Altså blev linjen slettet. §2 gik alle ind for. Men §3 var alle ikke helt enige om (mildest talt). Her startede i øvrigt debatten om, hvorvidt bladet skulle trykkes eller kopieres, prisen og især beløbsstørrelsen på kontingentet! Ideerne og forslagene var mange, og snart flød bordet med papirer og blade, som ivrigt gik fra hånd til hånd, imens deres ejermænd næsten flød over verbalt af bar iver!

Til sidst tilbød Sune at komme med et nyt forslag til ordlyden. Her vil den (mindre selvhøjtidelige) nyslåede kasserer også gerne komme med et forslag:

§3. Blandt foreningens aktiviteter indgår bl.a. udgivelsen af et tidsskrift, som alle medlemmer modtager automatisk.

§4. Alle foreningens udgifter vedr. den daglige drift (frimærker, forsendelse, kontorartikler, og trykning) skal dækkes ind af det årlige kontingent. Da

foreningen er et non-profitabelt foretagende vil et eventuelt overskud, renter og lignende ubeskåret gå til foreningens drift og derigennem komme alle medlemmer til gode.

Som I sikkert vil bemærke, foreslår jeg §3 delt i to - om den er blevet bedre af det, lader jeg jer om at bedømme. Husk blot; ros arkiveres vandret - ris lodret (redaktionel joke!). [Inges bemærkning! Redaktøren fralægger sig ethvert ansvar!]

Efter gennemgangen af paragrafferne lød næste punkt på programmet: foreningsbladet. Her gik diskussionen på sidetal, format, trykkes teknik (fortsat), farver kontra sort/hvid, forside, navn, logo, og selvfølgelig også indhold! Det var noget af en

Fra venstre: Lars-Terje Lysenose, Christian Jørgensen, Inge Lie-Olesen og Jørgen Mathiasen.

mundfuld, og alle gik ivrigt til fadet - og de til lejligheden indkøbte chokoladeboller! Jeg blev oprigtigt positivt overrasket gang på gang over alles engagement og mangfoldige meningsytringer, selvom det sprængte alle tidsrammer.

Kort fortalt (så vidt jeg kunne følge med!) blev følgende foreslået og vedtaget:

1. Foreningsbladet blev navngivet *Athelas* efter den lægende plante med magisk egenskab og kraft, hvis den håndteres af rette person vel at mærke!

Nu håber vi blot (med tilbageholdt åndedræt), at vi med dette blad kan være med til at bringe lidt magi

videre, det undseelige udseende til trods!

2. Der skal fremstilles et præsentationsnummer, gerne i farver og med flot layout. Dette nummer skal, som navnet siger, være med til at sælge ideen og vil blive omdelt til en række af landets biblioteker, boghandlere og lignende. Derudover vil alle interesserede som henvender sig samt selvfølgelig alle aviser, dagblade og Tolkienforeninger i udlandet modtage eksemplarer.

3. Vi vil bestræbe os på at lave et så godt og pænt et blad, som muligt, inden for de rammer der så vil være (særligt de økonomiske), med så varieret et indhold (med vid og bid), som det kan lade sig gøre. Deri bærer alle medlemmer en vis del af ansvaret for, at det lykkes, så fat pennen og sving sværdet! Til sidst kommer så det svære: til så billig en penge (læs: kontingent!) som muligt. Hertil vil jeg sige, at nok arbejder vi efter non-profit-konceptet, men vi er ikke filantropiske!

Til det sidste sværds slag her havde Sune et trykkeri, som han kunne anbefale. Peter meldte sig også frivilligt under fanerne til at gå på biblioteket og finde ud af forskellige ting. Jeg hørte senere, at han havde været der en dag - 1 minut før lukketid! På den tid nåede han at finde ud af, at bl.a. Dansk Blindesamfund varetager omdeling/distribution af tryksager til bibliotekerne, at Kristelig Lytter- og Fjernseerforening optager (alle?) udsendelser på bånd, så der er en mulighed for, at vi kan fremskaffe "tabt" materiale dér. Endvidere fandt han det såkaldte bibliotekskatalog

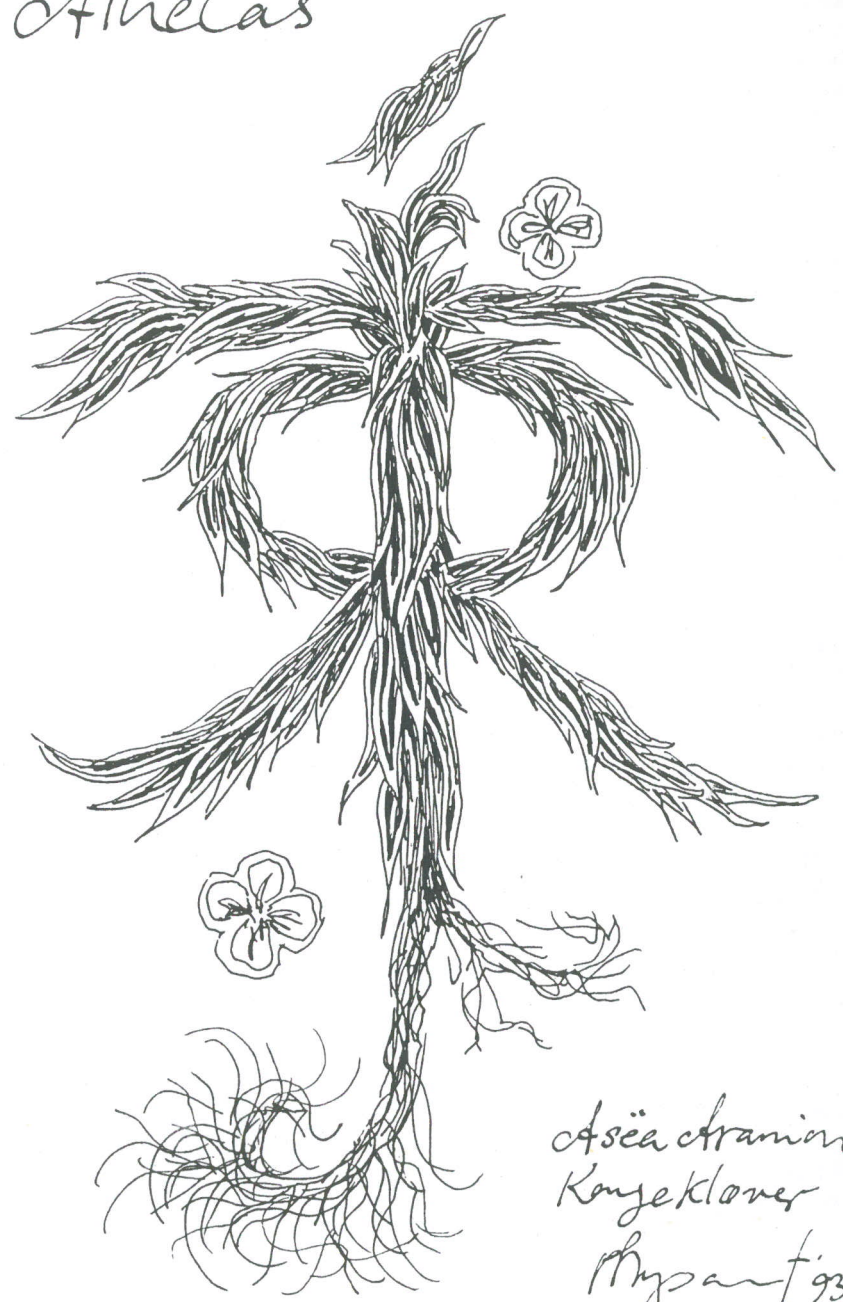
(220 sider) med adresser på alle landets biblioteker. Og sluttelig, at der ikke findes noget internt fordelings-system, så vi må selv til at slikke frimærker - Det er ssskønt at være dronning!! Jeg tør ikke drømme om, hvad den mand kunne have nået, hvis han havde haft 5 min. mere!

En anden forrygende personlighed var og er kunstneren, tegneren og maleren Lars Physant, skaber af illustrationerne til den danske udgave af *Tree and Leaf; Træer og Blade* fra forlaget ZAC, 1987. Tanken om at han ville tegne *Athelas'* logo og måske andet til foreningen bidrog væsentligt til den efterhånden euforiske talen i munden på hinanden. Emnemæssigt kom vi ind i mange hjørner, så man kan sige meget om det at beskæftige sig med Tolkien men kedeligt, det er det ikke!!

Deadline for aflevering af materiale til dette første nummer af *Athelas* blev efter meget snak fastsat til 1. februar (jeg håber alle overlevede!).

Under emnet: Andre aktiviteter, vist der stor og begejstret interesse for en foreslået fællesnordisk Tolkien-konference med deltagere fra Norge, Sverige, Finland og Danmark. Diskussionen var ikke så meget "om", men gik mere i retning af "hvor kan vi sove og hvad med mad!" (på dette tidspunkt havde visse højtærede medlemmer ikke set en eneste leverpostejmad endsige lukket et øje!) I hvert fald kendte Sune en nedlagt skole i Sverige, som han gerne ville erklære egnet og finde ud af indkvarteringsmuligheder for, hvis/når det bliver aktuelt. Vi krydser fingre for, at det gør, for i mellemtiden er

Athelas

Asea Aranian
 Konyekløver
 Mypant 93

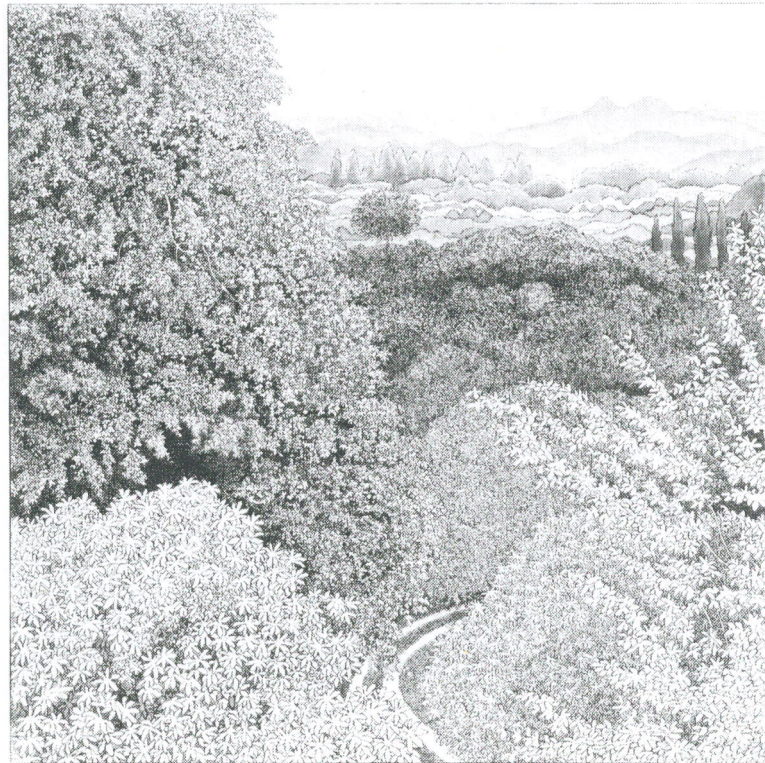
der sket det, at initiativtageren er blevet indkaldt til militærtjeneste. Ophavsmanden til ideen er nemlig Mikael Ahlström i Finland; formand for det succesrige *Suomen Tolkien-seura*, som på rekordtid har bevist sin eksistensberettigelse.

Under indvælgelsesproceduren var jeg beklageligvis fraværende fra møde-lokalet, og da jeg returnerede, var jeg kasserer! (OK, jeg havde faktisk bedt om det!) Indtil videre er det eneste, jeg har indkasseret dog kun været regninger, så jeg ser gerne en markant ændring på den front i fremtiden!

Og nu til toppen! Jeg tror, jeg roligt

på alles vegne kan sige: Tak, Lars-Terje for dit gode initiativ og ihærdige virkelyst! Det var derfor helt naturligt, at han blev valgt til formandsposten og redaktør af *Athelas* - Congratulations!

En meget snakkesalig herre nede for bordenden var Kai Harrekilde-Petersen. Retfærdigvis skal der siges, at det lød meget fornuftigt, det han sagde, så jeg håber virkelig, vi kommer til at høre mange guldorn fra den kant! Han stillede sig velvilligt til rådighed som kontaktperson og sekretær, med hovedvægten lagt på Sjælland. Vores mand på Fyn; Jørgen Mathiasen, meldte sig lige så frivilligt.

Men i og for sig ville alle gerne hjælpe til og bidrage med deres egen interessesfære for den gode sags tjeneste. Jeg takker endnu engang alle og specielt Lars Physant for hans gæstfrie tilbud om at lægge hus til det næste foreningsmøde i hans atelier og samtidig se udstillingen af originaltegningerne til *Træer og Blade*.

Efter alt dette var klokken blevet temmelig mange, jeg tror, den var 18.30, inden vi gik ud for at spise på det nærliggende "Vagabondo's". Bagefter var vi alle temmelig trætte, men inden vi skiltes lovede vi hinanden, at dette er noget, vi vil, og dermed vil vi gøre alt, for at det lykkes.

Her stoppede programmet dog ikke. Næste dag, 4. januar, var der "Audiomøde" på Danmarks Radio. Også det forløb "unexpected". Kl. 9.00 ringede jeg som lovet til Estrid Anker Olsen for at tjekke, om alt var OK. Men alas - alt var ikke OK! Af de 4 radioprogrammer som det var meningen, vi skulle høre, fandtes der kun det ene! De andre programmer var væk, som sunket i jorden, måske endda slettet! *FEAR! FIRE! FOES! AWAKE!* Jeg blev vågen! Men trods alt var det det vigtigste, der var tilbage, nemlig et program fra *Bogcaféen* hvor Ove Sprogøe så mesterligt havde læst op af *Hobbitten*. Hvorfor netop det program var så vigtigt at få lov til bare at høre, skal man faktisk en del måneder tilbage for at forstå helt til bunds. Jeg vil her citere fra min private brevsamling "Letters On Tolkien", hvad der startede denne jagt! Citat fra et brev dateret; Mølholt, den 6. maj 1992: "Jeg forstod ud fra vores samtale, at du også har hørt Tina

Wilhelmsens indtaling af *Hobbitten* og Torben Hundahls af *Ringenes Herre* - Men er du klar over, at også Ove Sprogøe har læst et par kapitler af *Hobbitten* i radioprogrammet *Bogcaféen* i Danmarks Radio i 1982? Jeg har forgæves forsøgt at få fat på kopier af dette program - Kunne du mon hjælpe i den anledning?"

Disse linjer satte noget i gang (ganske vist langsomt - men alligevel!), som ikke bare handler om et radioprogram, men mere noget om mål og ønsker, og hvordan man når det i kraft af en indsats! Og så handler det om at turde samle sværdet op fra jorden, hvor det ligger, og svinge det i solen, så alle kan se én - se hvor det glimter og lyner!!

Vi mødtes altså kl. 10.00 på H.C. Ørsteds Vej 47 næste dag. Jeg ankom med underligt miksede følelser: Øv, vi kan kun komme til at høre ét program og juhoo, det er det med Ove Sprogøe! Som et plaster på såret fik jeg lov til at få det afspillet, og for en sikkerheds skyld tog jeg 3 bånd med! Det hjalp. Med andægtig mine overdrog jeg senere et meget værdifuldt bånd til Lars-Terje, efter næsten 8 måneder! *AT YOUR SERVICE!*

Det var alligevel turen værd. Synd for de af jer som ikke kunne komme! Estrid Anker Olsen var yderst behjælpelig med også mere verdslige problemer. Da ingen af os 5 fremmødte havde indtaget morgenmad endnu, entrede Lars-Terje og undertegnede DR's kantine. Inden den besindige jyde kunne nå at sige noget (han protesterede i al fald meget lidt), lænsede jeg nærmest hele udstillingen af brød, ost, marmelade, og kager med

ordene: "I har vel spist?!" Gårsdagens magre traktement stod alt for klart i min dårlige samvittigheds erindring! Det var stadig langt fra en hobbit værdig, men det lagde dog bunden!

Et ustyrligt held ville, at et af de andre programmer, vi skulle have hørt, allerede via andre kanaler befandt sig, i Lars-Terjes enorme rygsæk, så efter Ove hørte vi J.R.R. Tolkien himself, fra et interview med Denis Gueroult.

Og sådan endte den konstituerende generalforsamling og "The Long-

expected Party" lige så brat, som det begyndte. I uger havde vi ventet på denne dag med længsel, og pludselig var timen kommet, hvor vi skulle hver til sit igen. Men det var trods alt ikke helt "namárië!". Nu lød det tværs over gaden: "På gensyn!"

Og med disse ord tror jeg, at jeg vil slutte denne fornøjelige genfortælling. Som jeg engang skrev til en god ven (her i let omskrevet form): Må I finde, at alt I håber på bliver virkelighed, bliver det, og alt I frygter ikke gør!.....

Inge,

Danmarks Radio, H.C. Ørsteds Vej 47. Fra venstre: Lars-Terje Lysenose, Christian Jørgensen, Lars Physant og Jørgen Mathiasen.

Konkurrence...

På den stiftende generalforsamling 3. januar '93 blev det vedtaget, at foreningen skal have et "Tolkienistisk" navn, dvs. et navn med relation til Tolkien, hans bøger og verden. På mødet var der dog ikke særlig mange forslag til et sådant navn, og man blev derfor enige om at udskrive en konkurrence for medlemmerne... Så hvis du har et godt forslag til, hvad vi skal hedde ud over "Danmarks Tolkienforening" (en undertitel), så fat pen og papir og skriv til *Athelas* med dine forslag (og en overbevisende begrundelse)! Alle forslag vil blive bragt i bladet, og når der er indkommet et "passende" antal, vil foreningen forestå en demokratisk afstemning, hvor alle medlemmer hver med én stemme vil kunne vælge, hvilket navn foreningen skal have. Ophavsmanden til det valgte navn (foruden Tolkien altså) vil naturligvis få æren og kunne prise sig deraf, men ud over det, vil der ikke være nogen egentlig "præmie" til vinderen. Som eksempler på allerede eksisterende Tolkienistiske foreningsnavne kan nævnes *Arthedain*, *Midgårds Fylking*, *Mithlond*, *Forodrim*, *Angmar*, *The Mithrandir's Staff*, *Henneth Annûn*, *Eredain*, *Unquendor*, *Belegaer* og mange, mange flere...

Medlemskontingent for 1993

Inge Lie-Olesen har efter indhentning af tilbud fra diverse trykkerier (samt indkassering af en del regninger) fastsat kontingentet for medlemskab i 1993 til 150 kr. Beløbet bedes indbetalt til *Danmarks Tolkienforening*, Mølholtvej 90, 9300 Sæby, på foreningens girokonto 6 09 26 75.

Møde hos Lars Physant

Det næste møde for *Danmarks Tolkienforening* vil blive holdt hos Lars Physant lørdag den 8. maj 1993 kl. 14. Vi håber på at få en hyggelig dag ud af det, og alle skal være hjertelig velkommen. Lars bor på Nyrupgaard, Landevejen 27, 4060 Kirke Saaby (mellem Roskilde og Holbæk). Et kort med tilhørende vejledning til, hvordan man finder derud, kan fås ved henvendelse til Lars på tlf. 42 39 93 34. Af pladshensyn må tilmelding tilrådes!

Plakater og pr...

Der vil i nær fremtid blive gjort bestræbelser på at lave en plakat for foreningen. Desuden vil der blive lavet en introduktionsfolder, og det vil derfor være fint, hvis folk der kunne tænke sig at medvirke til tilblivelsen af disse tog kontakt med Jørgen Mathiasen. Arbejdet indebærer såvel praktisk som kreativ hjælp, foruden selve produktionen eksempelvis ophænging af plakater og uddeling af foldere på biblioteker, skoler, universiteter, hos boghandlere, hobbyforretninger, ja alle steder i dit lokalområde, hvor det kunne tænkes at fange folks interesse.

En liste over Tolkienalia...

Sune Schlott arbejder i øjeblikket på at lave en liste over medlemmers "Tolkienalia", dvs. materiale der har med Tolkien at gøre. Listen vil bl.a. kunne hjælpe medlemmer med at finde sjældne samlerobjekter som bøger, plader, bånd, plakater, og avisartikler, og kan således udbrede og forny kendskabet til Tolkien. Sune vil derfor blive glad for at få en liste over, hvad du har. Send den til Sune Schlott, Glasvej 24, 2400 København NV. Og husk! - Absolut alt har interesse!

Nordisk Tolkien Festival...

Der har i de seneste måneder været en del talen frem og tilbage omkring emnet Nordisk Tolkien Festival. Idéen opstod i *Suomen Tolkien-seura* og fik straks tilslutning fra *Norges Tolkienforening*, ligesom vi, på vores stiftende generalforsamling, drøftede muligheden for at deltage i et sådant projekt. Vi blev her enige om, at vi som ny-startet forening ikke tør binde os an på et sådant arrangement, men at vi meget gerne stiller os selv og vores glade humør til rådighed. Sverige er som "riget i midten" et naturligt sted for et sådant Tolkientræf, og Sune Schlott kunne varmt anbefale en nedlagt skole i Strönhult i nærheden af Växjö i Sydsvrige. Tilbage står blot spørgsmålet om, hvem der skal arrangere det...?

Sært som NYT FRA BRI

af Lars-Terje Øland Lysemose

At stifte en Tolkienforening er ikke sådan noget man gør uden videre. Det kræver enorme mængder af tid og møje - og for mit vedkommende har det især været det førstnævnte det har knebet med!

Baggrunden for tilblivelsen af *Danmarks Tolkienforening* består faktisk i en 1.g danskopgave, som jeg, som så mange andre gymnasieelever, skulle skrive i foråret 1992. At det lige skulle være Tolkien jeg ville skrive om, var jeg ikke det mindste i tvivl om, for lige siden min far i sin tid læste *Ringenes Herre* højt for mig, har jeg været dybt fascineret af hele denne eventyrlige verden og den eminente måde, som Tolkien fortæller på. Jeg havde som sagt bestemt mig for Tolkien, og jeg gik derfor igang med at genopfriske nogle af de mange bøger, som der er skrevet af eller om ham. I *The Annotated Hobbit* (annoteret af Douglas A. Anderson) fandt jeg en adresse på en forening, der kaldte sig *The Tolkien Society*, og - nysgerrig som jeg var - skrev jeg naturligvis et brev for at få nogle flere oplysninger.

Jeg fandt snart ud af, at ethvert land med blot en smule respekt for sig selv havde en Tolkienforening! I hvert fald fandtes der foruden i Storbritannien foreninger i både Norge, Sverige, Finland, Rusland, Polen, Østrig, Schweiz, Nederland, Belgien, Spanien, Italien, USA, Malaysia, Australien, New Zealand og Japan! Men tilsyneladende var der ikke en eneste i Danmark!!! Heldigvis viste det sig, at der også var en del andre danske medlemmer i *The Tolkien Society*, og dem tog jeg naturligvis kontakt med. I første omgang havde jeg nu ikke nogen planer om selv at iværksætte et sådant foretagende, men gradvist som jeg blev stadig mere og mere interesseret i dette, og fik stadig større og større opbakning, opstod til sidst idéen om, at vi måske langt om længe kunne få en dansk Tolkienforening. Det skulle siden vise sig, at der faktisk allerede havde eksisteret en dansk forening, men det er en ganske anden historie.

At det i det hele taget virkelig blev til noget (og ikke bare en drøm) skyldes i høj grad Inge Lie-Olesen, der forstod at holde mig ved ilden! Og samtidig lærte jeg stadig flere og flere mennesker ude i den store Tolkienverden at kende. Mennesker, der blev ved med at opfordre os danskere til at lave en forening, og som samtidig kom med masser af gode råd - Se blot under læserbrevssidene! Men fra at idéen opstod, og til at den blev virkelighed, gik der ca. et halvt års tid, hvor Inge og jeg virkelig fik at føle, hvor hårdt det er, sådan et lave forening. Vi havde aftalt at stifte foreningen på Tolkiens 101 års dag, søndag den 3. januar 1993, men det blev et godt stykke hen i december, førend jeg fik taget mig sammen og skrevet en pressemeddelelse. Kristeligt Dagblad bragte en lille notits den 18. december, og den 21. fulgte både Aalborg Stiftstidende og Vendsyssel Tidende op på historien. For hvad der videre hændte, vil jeg henvise til Inges referat, og artiklerne i Kristeligt Dagblad, Vendsyssel Tidende og Aalborg Stiftstidende taler jo for sig selv... Artiklen på side 21 er dog af nyere dato. Ingen kan have undladt at bemærke den landsdækkende "læs højt"-kampagne i februar, og i den forbindelse bragte Politiken syv dage i træk nogle små pudsige artikler om oplevelser med højtlesning.

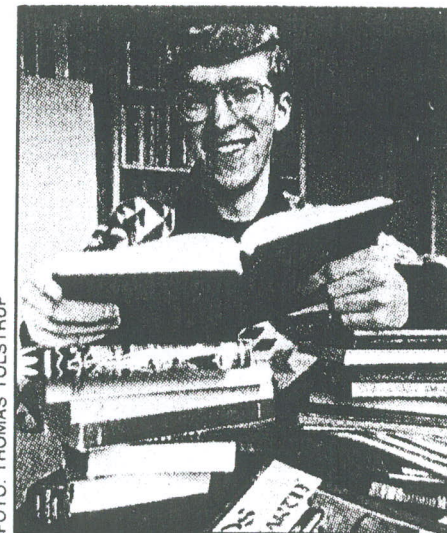

FOTO: THOMAS TOLSTRUP

Tolkiens venner slår ring

SÆBY: Først faderens højtlesning, så spillet *Dungeons and Dragons* har gjort en nordjysk 2. g'er så interesseret i den engelske forfatter Tolkien, at han vil stifte en forening.

SIDE 7

Lars-Terje Lyngemose, 2. g'er i Dronninglund.

Udklip fra forsiden af Aalborg Stiftstidende 21. dec.

Lars-Terje Lyngemose, 2. g'er, søger at samle dem, der interesserer sig for Tolkien.
Foto: Thomas Tolstrup

Højtlesning og spil førte til Tolkien

Ung nordjyde vil samle venner af forfatteren

Af Elsebeth Dissing

■ Lars-Terje Lyngemose, 2. g'er på Dronninglund Gymnasium, er bidt af Tolkien og hans forunderlige verden. I en sådan grad, at han nu går i spidsen for at få startet Danmarks Tolkienforening. Ved en stiftende generalforsamling i København 3. januar - 101 års dagen for mesterens fødsel.

Lars-Terje blev fanget af Tolkiens forunderlige verden, da hans far tog »Ringenes Herre« ned fra reolen og læste kæmpeværket højt.

Lars-Terje var dengang kun ni år, men interessen har hængt ved lige siden. Og »Ringenes Herre« er siden hyppigt blevet taget ned fra reolen hjemme på Mølholtvej ved Sæby.

- Så nu synes jeg, det er på tide, at vi også i Danmark får en forening, hvor Tolkien-elskere kan mødes og diskutere hans værker. Langt de fleste lande har i dag en Tolkienforening - også de nordiske, siger Lars Terje, som gennem den engelske Tolkienforening, der blev startet i 1969 - den første forening blev startet i USA i 1968 - fik kontakt med andre Tolkien-fans i Danmark.

- Vi er allerede en god halv snes stykker, som arbejder på at få budskabet ud om foreningen. For jeg er ikke i tvivl om, at der sidder mange rundt omkring, der vil være interesseret i at komme med, mener Lars-Terje.

Manden bag det, der er blevet en hel bevægelse, i perioder i 70'erne næsten kultisk, er den engelske professor i angelsaksisk, engelsk sprog og litteratur, John Ronald Reuel Tolkien (1892-1973), som i 1937 udgav »Hobitten eller Ud og hjem igen«, om de små, forunderlige hobitter. Et sjældent folkefærd, der skyr eventyr og holder sig til deres hobbit-hulhuse og gode måltider. I 1957 fulgte hovedværket »Ringenes Herre«, senest aktualiseret, da dronning Margrethe under kunstnernavnet Ingahild Grathmner illustrerede værket.

I måske ikke helt så litterære kredse har Tolkiens verden vundet indpas via spil som Dungeons and Dragons.

- Det var faktisk ad den vej, jeg som 13-14 årig igen for alvor kom igang med Tolkien. Jeg havde aldrig glemt »Ringenes Herre«, men spillet var det, der igen åbnede vej ind i hans rige, fortæller Lars Terje, som allerede har forbindelse til Tolkienforeninger i de øvrige norske lande. Bl.a. arbejdes der med planer om at holde en skandinavisk Tolkien-festival til sommer.

- Når man har den her interesse, har man også et stort behov for at diskutere de ting, Tolkien lægger frem. Specielt de små og sjældne uklarheder er spændende stof til debat og fortolkninger, siger Lars-Terje, der naturligvis brugte Tolkien som emne til den obligatoriske dansk-opgave i 1.g.

Vil stifte dansk Tolkien-forening

Sæbynit bag nyt litterært selskab

SÆBY: Et nyt litterært selskab er ved at se dagens lys: Danmarks Tolkienforening. Initiativet udgår bl.a. fra Sæby.

Det er Lars-Terje Lysemose, Mølholtvej 90, og Inge Lie-Olesen i København, der har taget initiativet, og håber på at kunne holde en stiftende generalforsamling søndag den 3. januar.

At det netop er denne dato der er valgt, skyldes at det 101-års dagen for forfatteren John Ronald Reuel Tolkiens fødsel.

J.R.R. Tolkien var professor ved Oxford-universitetet, men uden for de akademiske kredse er han så absolut mest kendt som ophavsmanden til "Hobbitten".

Grundlagde genre

Han lagde grunden til en hel genre, da han i 1937 fik udgivet "Hobbitten", som i 1954 fik følgeskab af det, der kan kaldes hans hovedværk, "Ringenes Herre".

Tolkien skabte et forunderligt og eventyrligt univers med sælsomme skikkelser, først og fremmest de små, mageligt anlagte og temmelig konfliktsky hobbitter, der bor i lune jordhuler og holder at god og rigelig mad. Omkring

disse hobbitter møder man uhyrer, dværge, drager og alskens eventyrligheder, som har fascineret læsere gennem generationer.

Tolkiens fantasiverden har også været en del af baggrunden for de meget populære "dungeons and dragons"-spil, der har haft en stor fan-skare i de senere år.

100 års jubilæum

I England findes et Tolkien-selskab, og i forbindelse med forfatterens 100-års jubilæum i år, fandt en række tidligere og nuværende danske medlemmer sammen og enedes om, at der skal startes et dansk Tolkien-selskab, oplyser Lars-Terje Lysemose.

Den stiftende generalforsamling holdes i København, men man er velkommen til at skrive til ham på adressen i Sæby (med en frankeret svarkuvert), for at høre nærmere om Danmarks Tolkienforening og de tilbud, den vil have til medlemmerne.

-bok

Til venstre: Vendsyssel Tidende, den 21. dec.

Nederst: Kristeligt Dagblad, den 18. dec.

Tolkien-forening

Forfatteren til bl.a. »Ringenes Herre«, englænderen J.R.R. Tolkien, ville søndag den 3. januar 1993 være fyldt 101 år, og på denne dag vil en dansk Tolkien-forening blive oprettet. En tilsvarende forening findes i mange andre lande. Initiativet skyldes nuværende og tidligere danske medlemmer af »The Tolkien Society« i Storbritanien. Foreningens fornemste opgave vil være at fremme interessen for Tolkien og at udforske hans eventyrlige verden. Det vil primært ske gennem foreningens blad. Interesserede kan kontakte Lars-Terje Lysemose, Mølholtvej 90, 9300 Sæby eller Inge Lie-Olesen, Skaffervej 8, 2400 København NV.

Dagens højtleser

Midgåards lande

En blæsende efterårsaften kom min far hjem med tre tykke bøger under armen. 'Eventyret om ringen', 'De to tårne' og 'Kongen vender tilbage', tilsammen også kaldet 'Ringenes Herre'. Et rigtigt murstensværk, som han nok havde sine betæneligheder ved at læse højt for sin dengang ca. 10-årige søn...

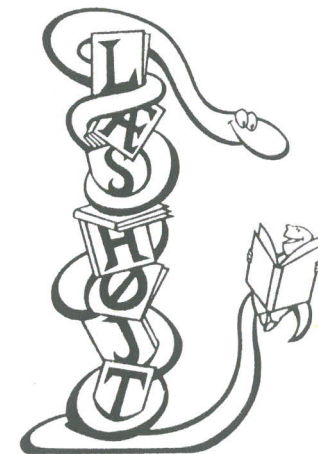
Men 'Ringenes Herre' åbnede porten ind til et eventyrligt rige, en verden der var så farverig og detaljeret, at både en 10-årig søn og hans far kunne leve sig helt ind i dette kæmpeværk. Jeg husker stadig, hvordan vi hen ad aftenstid satte os hen i 'læsestolen', og hvordan jeg grebet af Tolkiens vidunderlige fortælletek-

nik ivrigt fulgte min fars beretning om de små rare hobbitter Frodo, Merry og Pippins farefulde færd gennem Midgåards lande. De rædselsfulde sorte ryttere, Nazgul'erne, de kønne elverfolk, den kloge troldmand Gandalf og hans foresatte, den forræderiske Saruman. Den store kamp mellem ondt og godt kulminerede med ondskabens ødelæggelse af sig selv. Og heri ligger hele ironien i ondskaben: den udfører noget godt, som end ikke godheden ville have kunnet udføre...

'Ringenes Herre' er en éner, der – da den udkom i 1954-55 – skabte en helt ny genre inden for litteraturens verden. Og selv om det er en 'voksenbog', er den absolut anbefalelsesværdig til højtlesning – også for børn!

Lars-Terje
Øland Lysemose
18 år, formand for
Danmarks Tolkienforening,
redaktør af 'Athelas'

Til venstre: Dagbladet Politiken, den 13. feb.

Hinsides Kløvedal

af Lars-Terje Øland Lysemose

Var det noget at bo på Tolkienvej? Eller at have Bri, Lórien og Fangorn i dit nabolag? I så fald er det eneste, du skal gøre, at flytte til Geldrop i det sydlige Nederland! Her kan du nemlig finde navne som disse på veje og gader i et nyt boligområde med 1250 lejligheder. To højspændingsmaster i området er oven i købet blevet kaldt Minas Tirith og Minas Anor! Som en observatør ganske rigtigt bemærker, så ville Minas Morgul og Orthanc måske have været mere på sin plads, taget postyret om elektromagnetisk stråling i betragtning!?! Historien melder i øvrigt intet om, hvad det koster at have en bolig i dette eventyrlige rige, endsige et lille hobbit-hul-hus...

Svensk Kanal 1 sendte den 29. januar kl. 20.00 - i tv's bedste sendetid - et helt timelangt fjernsynsportræt af J.R.R. Tolkien kaldt *Till minne om J.R.R. Tolkien*. Programmet var produceret af det britiske Landseer Productions og blev for øvrigt genudsendt den 4. februar. I udsendelsen medvirkede så prominente personligheder inden for Tolkien-fandom som Priscilla, Michael Christopher & John Tolkien, Rayner Unwin, Tom Shippey, Dronning Margrethe, Judi Dench, Robert Murray, Verlyn Flieger, og Dick Williamson - for ikke at forglemme JRRT i egen person! Danmarks Radio havde planlagt at sende programmet i julen, men pga. problemer med oversættelsen af de mange citater og stednavne fra hans værker blev programmet udsat. De seneste meldinger siger, at program-

met sendes **søndag den 14. marts** - så den dag kan alle godt rive ud af kalenderen!!!

Radioteatret i Danmarks Radio overvejer at iværksætte en dansk dramatisering af *Ringenes Herre*. Dette skyldes ikke mindst den store succes som BBC og de to tyske radiostationer, Südwestfunk og Westdeutsche Rundfunk har haft med sådanne radiospil. BBC's 13-timer lange *The Lord of the Rings* har fået meget fine anmeldelser for dets utrolige livagtighed med masser af gode lydeffekter tilsat Stephen Oliviers smukke musik. Og kunne man lave noget lignende på dansk ville det jo være helt fantastisk! Imidlertid vil en sådan produktion være umådelig dyr at producere, og der er derfor endnu ikke taget endelig stilling til spørgsmålet. Hvis alt går vel, vil det under alle omstændigheder vare længe, før vi kan glæde os over en sådan serie - måske bliver det ikke før om halvandet år! Vi krydser fingre så længe og glæder os til en forhåbentlig snarlig udsendelse!

Hum, hum. Vi er træernes hyrder, vi gamle enter. Der er få af os tilbage nu. Fårene bliver som fårehyrder og hyrderne som får, siger man, men det er noget, der tager tid, og ingen af dem dvæler længere i denne verden. Det går hurtigere, og forholdet er nærere mellem træer og enter, og de vandrer ned gennem tiderne sammen.

For enter er mere som elverfolk, de er mindre interesserede i sig selv, end menneskene er, og de er bedre til at nå ind i andre ting. Og alligevel er enterne mere ustadige end elverfolk og tager hurtigere farve af verden omkring sig, kunne man sige. Eller man kunne sige, at de var bedre end begge dele. For de er roligere, og de holder deres tanker ved tingene længere. Og vil man ikke tro sine egne ører, da kan man se de små entinger, entebørnene, hos kunstneren Erik Hjorth Nielsen nede i hans vilde bede - og jovist; de er skam ægte nok!

Ifølge vore norske kilder bliver Gjøvik, lidt nord for Oslo, stedet det sker i pinsen '93. I hvert fald er der planlagt en kulturfestival, der bl.a. skal omfatte opsætningen af en svensk opera, som bygger på Tolkiens *Silmarillion*. Rygtet siger, at arrangørerne også vil medtage andre Tolkien-relaterede indslag... Mon der er nogen, der skal til Norge i pinsen...?

Athelas-ensemblet! Jovist, Danmark har skam ikke blot sig eget *Athelas*-blad for Tolkien-elskere, men også sin egen Tolkien-inspirerede sinfornietta, en lille trup af musikere på 14-18 personer. Athelas-ensemblet voksede

ATHELAS

frem i november 1990 som følge af de ringe kår for moderne klassisk musik i København. Initiativtagerne, Hans Peter Stubbe Teglbjærg og Klaus Ib Jørgensen, var meget fascineret af mytologi og ikke mindst af Tolkien og hans *Silmarillion* og *Ringenes Herre*, men repertoire, klassisk og fortrinsvis dansk efterkrigstids-musik, har været meget snævert med hensyn til ligefrem at spille noget, der har med Tolkien at gøre. Det er imidlertid ikke lysten der mangler. Men de komponister, der har skrevet for Athelas-ensemblet, bl.a. englænderen Philip Wilby har, som ensemblet udtrykker

det, været meget "anti-mytologiske". Ensemblet har til november også planlagt en turné til England og Skotland, hvor der vil blive givet seks koncerter. Herhjemme har man også kunnet været heldig at høre dem til koncerter i Københavnsområdet eller i radioen. Athelas-ensemblet har også samarbejdet med briterne Robert Saxton, der da han komponerede sin *Central of the Rainbow* faktisk har haft Kløvedal i tankerne...! Og når man tænker på ensemblets kæmpe succes herhjemme er det vel slet ikke så underligt - trylleurten med de lægende kræfter har haft sin virkning...!

Tolkien på frimærker! Ja det kunne man faktisk opleve i anledningen af Tolkiens "Centenary" i 1992. Det britiske postvæsen udgav den 27. oktober et prestigehæfte under titlen *Tolkien: The Centenary 1892-1992*, som omgivet af diverse brugsfrimærker med Dronning Elizabeths portræt viser et hvidt felt med det velkendte JRRT-monogram. Hæftet indeholder også en masse oplysninger om Tolkien og hans værker (citater fra hans bøger og breve). Det indeholder frimærker til en værdi af £6 og koster £6.18 hos British Philatelic Bureau, Edinburgh EH3 5TT, Storbritannien. For den nette sum af 117,50 kr. kan man også få en dansk oversættelse af hæftet sammen med originaludgaven hos det britiske postvæsens danske agent: Nordfrim, Kvindevadet 42, 5450 Otterup, tlf. 64 82 12 56. En særlig førstedagskuvert med motiv af Pauline Baynes kan stadig fås hos *The Tolkien Society*. Skriv til Malcolm Lindley, 69 Kirkstall Close, Toothill, Swindon SN5 8EF, Storbritannien.

En særlig udgave af *The Lord of the Rings* for svagtsende kan nu fås hos det engelske firma Isis Books. Man kan ligeledes også få en oplæsning af *The Lord of the Rings* på kassettebånd, hvor skuespilleren Rob Inglis læser højt. Hele seancen varer i mere end 50 timer og man reklamerer oven i købet med specialarrangeret musik til sangene! Bøgerne koster £14.95 per bind, mens man må punge ud med £133.95 (+ moms) for det samlede kassetteværk på 38 bånd. Adressen, i tilfælde af at der skulle være nogen, som er interesseret, er: Isis Books, 55 St. Thomas' Street, Oxford OX1 1JG, Storbritannien.

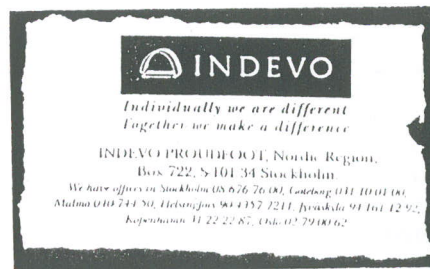
En fuldstændig bibliografi over Tolkiens samlede værker har nu langt om længe set dagens lys. Det 448 sider tykke værk skrevet af Wayne G. Hammond med hjælp fra Douglas A. Anderson hedder *J.R.R. Tolkien. A Descriptive Bibliography* og koster £50 hos forlaget St. Paul's Bibliographies. Adressen er: Niche Marketing &

Publishing Services, The Dovecote, 6 Turville Barns, Eastleach Cirencester, Glos. GL7 3QB, Storbritannien.

Harper Collins udgiver den 29. marts også nye paperbackudgaver af *Unfinished Tales* (£7.99) samt *The Lays of Beleriand* (£7.99). Begge bøger har fået nye omslag. Der er også kommet nyreviderede udgaver af Tom Shippeys *The Road to Middle-earth* (£6.99) samt *Pictures by J.R.R. Tolkien* (£25). Forlaget har også netop udgivet en bog med billeder inspireret af Tolkien kaldt *Tolkien's World* (£17.99) samt en bog med seks tegninger af Alan Lee kaldt *The Tolkien Centenary Poster Collection* (£12.99). 24. maj udgives *The Shaping of Middle-earth* (paperback med nyt omslag, £7.99), og *The Lost Road* (paperback, nyt omslag, £7.99), og 12. juli følger *The Tolkien Calendar 1994* af Michael Kaluta (£7.99), *Lord of the Rings Birthday Book* (Alan Lee, £6.99), *Lord of the Rings Address Book* (Alan Lee, £6.99) samt *Tolkien Diary 1994* (Alan Lee, £9.99).

En fuldkommen fortegnelse over "Tolkienalia" er vist utopi. Alligevel kommer Nancy Martsch' *List of Tolkienalia* utrolig tæt på! Her kan man finde oplysninger om alt mellem lange universitetsafhandlinger (oven i købet også på dansk!), kalendere og plakater til plader, bånd, video-optagelser, spil og tinfigurer - alt sammen med forbindelse til TOLKIEN! Det spiralbundne værk på 60 tætskrevne sider koster \$10 (B-post) eller \$13 (A-post) og kan erhverves hos Nancy Martsch, P.O. Box 55372, Sherman Oaks, CA 91413, USA.

De der er så heldige at have adgang til det internationale datanet kan diskutere Tolkienstof med ligesindede i den ganske verden. Julian C. Bradfield, redaktør af *Quettar*, "the bulletin of the Linguistic Fellowship of The Tolkien Society", med hovedsæde på Edinburgh Universitet er en af dem, som har startet en diskussionsgruppe for Tolkienes mange sprog. Tilmeldinger kan sendes til JANET <tolklang-request@dcs.ed.ac.uk>.

Hvem skulle have troet, at man kan finde et vaskeægte hobbitforetagende nu omdage! Ikke desto mindre reklamerer INDEVO PROUDFOOT, et firma med afdelinger over hele verden, for sin erhvervsrådgivning under det velklingende slogan: "Individually we are different. Together we make a difference". Den verdensomspændende koncern har 3000 ansatte, og skulle nogen være interesseret i de mange hobbit-tilbud, kan man kontakte afdelingen i København på tlf. 31 22 22 87. Selve navnet Indevo Proudfoot stammer dog snarere fra den amerikanske grundlægger end fra Tolkien... "Proudfoot" kan meget vel være af indiansk oprindelse!

Anmeldelser

Af Lars-Terje Øland Lysemose
Fanziner

Amon Hen 118 (engelsk, A5, 28 sider). Fornem forsideillustration af Susanne Stopfel. Desuden anmeldelser af fantasy-bøger og Tom A. Shippeys nyreviderede *The Road to Middle-earth*, samt essays om Gondors rige, breve og andet guf plus lidt "inside information".

Amon Hen 119 (engelsk, A5, 32 sider). En fænomenal flot tegning af Traver på forsiden, bekendtgørelser, rapport fra Italiens Tolkieneselskab, anmeldelser, artikel om udtale af navne i Middle-earth, breve m.m. *Amon Hen* sendes til alle medlemmer af *The Tolkien Society*. Medlemskab for et år koster £17 (A-post). Skriv til Chris Oakey, Flat 5, 357 High Street, Cheltenham, Glos., GL50 3HT, Storbritannien for yderligere oplysninger.

Angerthas 32 (norsk, A5, 52 sider). Et absolut flot blad. Handler for størstepartens vedkommende om sidste års "Long-expected Party", *The Tolkien Centenary Conference* i Oxford 17.-24. august 1992 plus en beretning fra *The Tolkien Phenomenon*, en konference der blev arrangeret af Åbo Universitet i Finland. Desuden et fint essay om "The Five Wizards" (på engelsk), anmeldelser af *The Tolkien Family Album* samt *Arda 1987* (en årsberetning fra Arda-sällskapet - omdet lidt forsinket!). Ydermere beretninger om møder holdt i Oslo og Bergen, læserbreve (bl.a. af undertegnede!), samt en interessant musikside, hvor Magne Bergland lancerer en

teori om, at Enya har tænkt på Galadriel, da hun indspillede sangen *Exile* på pladen *Watermark* fra 1988. Heja Norge! Absolut et must for enhver norsk-forstående Tolkienfan! Desuden er det utrolig billigt. Medlemskab af *Arthedain*, der indebærer tilsendelse af *Angerthas* ca. 3 gange årligt (B-post) koster 75 NOK. Skriv til Magne Bergland, Tullinsgate 3, N-5006 Bergen, Norge.

Beyond Bree December 1992 (amerikansk, 21,6 x 28 cm, 12 sider). Essay om orkernes oprindelse af Todd Jensen, beretning om en "Inklings Walking Tour of Oxford", anmeldelser af fantasy-litteratur, læserbreve (igen af undertegnede!), og nyheder fra nær og fjern.

Beyond Bree January 1993 (amerikansk, 21,6 x 28 cm, 12 sider). Brev fra en russisk biolog, der fortæller om, hvordan et kræbsdyr er blevet opkaldt efter J.R.R. Tolkien, og således hedder *Leucothoe tolkieni*, spændende essay fra Todd Jensen om lighederne mellem Aragorn og Kong Arthur fra de britiske legender, anmeldelser af bøger og blade, breve og nyheder. Alt sammen meget informativt!

Beyond Bree February 1993 (amerikansk, 21,6 x 28 cm, 12 sider). Anmeldelser, oversigt over udgivelser med Tolkienes kunst, dagbogsnoter fra *The Tolkien Centenary Conference*, breve (atter af undertegnede), m.v.

Abonnement på 12 numre per år koster \$13 (B-post). Skriv til Nancy Martsch, P.O. Box 55372, Sherman Oaks, CA 91413, USA.

Buckland News 48 (oversat fra polsk til engelsk, A4, 6 sider). Polakkerne fortsætter deres eventyrlige historier om hobbitter, dværge, elverfolk og andet godtfolk i Midgårds Fjerde Alder. Mange sjove og fine tegninger.

Buckland News 49 (oversat fra polsk til engelsk, A4, 6 sider). Indeholder en behjælpelig "Guide to the Shire (and not only) Inns", "The Inn That Couldn't Be Forgotten (in any way)", og et par dragelige tegninger af Matgoriata Pudlik. Virkelig flot! Skriv til *Slaski Klub Fantasyki, Seckja Tolkienowska*, Poczta 16/18, P.O. Box 502, PL-40-042 Katowice, Polen.

Little Gwaihir 38 (oversat fra polsk til engelsk, A4, 22 sider). Flere længere historier og mange finurlige tegninger af "Marjo Took", "Frodo Maggot" og Marciej Wygnanski.

Little Gwaihir 39 (oversat fra polsk til engelsk, A4, 23 sider). Spændende elver- og hobbitfortællinger og smukke tegninger af Ryszard Derdzinski, Matgoriata Pudlik, Marciej Wygnanski og Karolina Stopa plus en liste over auditivt Tolkienalia af undertegnede. Samme adresse som *Buckland News*.

The Tolkien Collector 1 (engelsk, A5, 11 sider). Blad fra den nystartede *J.R.R. Tolkien Collecting and Bibliography Special Interest Group* under *The Tolkien Society*. Indeholder forslag til fremtidigt indhold, liste over Tolkienbibliografier, anmeldelser af nye

bøger, postkort og oversættelser af Tolkiens værker. Virkelig informativt for Tolkiensamlere! Udkommer 4 gange per år. Abonnement £4. Skriv til Christina Scull, 1A Colestown Street, London SW11 3EH, Storbritannien for flere oplysninger.

Vinyar Tengwar 26 (amerikansk, 13,5 x 21,7 cm, 32 sider). Bladet for de seriøse Tolkien-sprogkyndige. Udførlige og dybtgående artikler om alt mellem sprogrødder og de højere luftlag. Her kan du faktisk finde artikler skrevet helt og holdent på Tolkiens opfundne sprog - og intet andet! Hvad der måske kan være af særlig interesse for danskere er desuden Arden R. Smiths velgennemtænkte og (som resten af bladet) tilbunds gående artikel "Transitions in Translations", hvor man kan finde intet mindre end et afsnit om den danske edderkop sammenlignet med Tolkiens "attercop" i *The Hobbit*. Arden R. Smith gør opmærksom på problemet i Ida Nyrop Ludvigsens oversættelse, hvor edderkopperne ikke, som i originaludgaven, bliver fornærmet af selve ordet "edderkop" (attercop) men i højere grad af adjektiverne i Bilbos drillerier: "*Helt bortset fra stenene, er der aldrig nogen edderkop, der har brudt sig om at blive kaldt fed, og dum er jo en fornærmelse, ligemeget hvem man siger det til*" (*Hobbitten*, s. 146)... Abonnement på *Vinyar Tengwar*, der udkommer 6 gange årligt koster \$15 (B-post) eller \$18 (A-post). Skriv til Carl F. Hostetter, 2509 Ambling Circle, Crofton, MD 21114, USA.

- De omtalte blade kan lånes hos redaktøren eller beses på næste møde.

There and Back Again

Tolkien har boet mange steder. Mange af dem var i Oxford, som jeg besøgte en dag for snart 4 år siden. Vejret var perfekt og Oxford er en smuk by, så det blev en udbytterig dag. Jeg fandt dog ud af, at en dag ikke er nok til at få tid til at se de mange steder, Tolkien boede, underviste og besøgte regelmæssigt. Jeg fik derfor ikke tid til at se C.S. Lewis' hus. Jeg har taget godt 20 billeder, men til denne lejlighed har jeg udvalgt 3.

Det første, jeg gjorde, var at finde turistbureauet, hvor jeg fik et kort over Oxford og en fortegnelse over, hvor Tolkien havde boet, etc. Af praktiske

årsager er det ret besværligt at gå kronologisk frem, da Tolkien flyttede frem og tilbage i Oxford, så man skulle gå 2 km frem til et hus, og så gå 1 1/2 km tilbage af samme vej for at finde næste hus.

Lige efter krigen boede Tolkien i kvarteret ved kroen "Eagle & Child" på to adresser; St. John's Street og Alfred Street (nu Pusey Street). Billedet viser, hvor tæt kroen og Alfred Street lå. Vejen bag den røde varebil er Alfred Street, som længere nede støder på St. John's Street. I højre side af billedet er der et gulligt hus, "Bird & Baby" som Tolkien kaldte kroen. Længere oppe ad gaden, hvor kroen ligger, er den katolske

kirke, som Tolkien tilhørte.

Nærmere centrum finder man en af de kendte "Tolkien-bygninger", nemlig The Sheldonian Theatre, hvor Tolkien blev æresprofessor kort før sin død. Fortsætter man mod øst, ser man flere steder, hvor Tolkien har boet: Merton Street 21, hvor han boede i begyndelsen af 50'erne og Manor Road. I nærheden af Merton Street ligger Magdalen College, hvor C.S. Lewis underviste, og lidt den anden vej ligger New College, hvor Christopher Tolkien læste. Den sidste del af min tur i Oxford tog mig et stykke ud af byen. Til

Eagle & Child og Pusey Street til venstre

Sandfield Road hvor Tolkien boede i ca. 15 år til 1968. På dette hus er der et skilt, hvor der står: "J.R.R. Tolkien lived here 1953-1968". Ikke langt derfra var der en sjælemesse for ham. Han blev begravet ikke langt fra Northmore Road, hvor han boede i to huse i numrene 22 og senere 20. Han flyttede faktisk direkte fra det ene til det andet. Her (nr. 20) blev store dele af *Hobbiten* og *Ringenes Herre* skrevet.

Jeg glæder mig til at tage derover igen, fordi én dag er simpelt hen ikke nok til rigtigt at nyde den smukke by.

Klaus Jørgensen

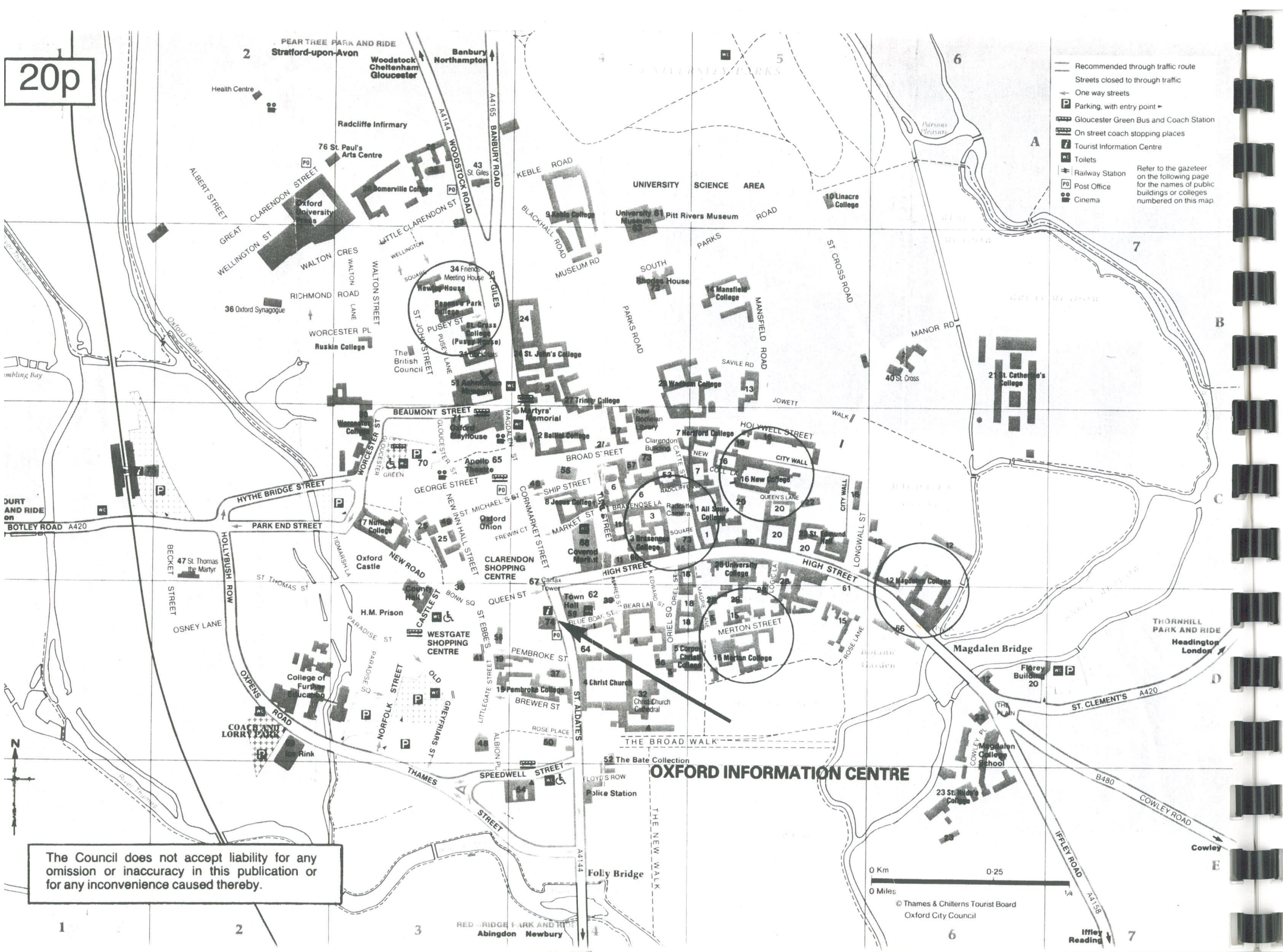

Merton Street Eastgate Hotel

20 Northmore Road

20p

PLACES OF INTEREST: OPENING TIMES

This gazetteer should be used in conjunction with the map overleaf. The first number against each entry is the grid reference. The second number gives its exact location on the map. There will be occasions when colleges cannot admit visitors. Groups must ALWAYS make prior arrangements.

COLLEGES

- 5C 1 All Souls College, High Street: daily 2-5.
- 4C 2 Balliol College, Broad Street: daily 10-6.
- 4C 3 Brasenose College, Radcliffe Square: daily 10-5.
- 4D 4 Christ Church, St. Aldate's: Cathedral Mon-Sat 9-5, Sun 12.30-5; Chapter House Mon-Sat 9-6, Sun 12-6; Oct-Mar, closes at 5. Hall Mon-Sat 9.30-12.2-6; Oct-Mar, closes at 4.30.
- 5D 5 Corpus Christi College, Merton Street: daily 1.30-4.30.
- 4C 6 Exeter College, Turl Street: term daily 2-5; vacation daily 10-dusk.
- 5C 7 Hertford College, Cattle Street: daily 9.30-dusk.
- 4C 8 Jesus College, Turl Street: daily 2-4.30.
- 4A 9 Keble College, Parks Road: daily 10-dusk.
- 5A 10 Linacre College, St. Cross Road: daily 9-5.
- 4C 11 Lincoln College, Turl Street: Mon-Sat 2-5, Sun 11-5.
- 6D 12 Magdalen College, High Street: daily 2-6.15.
- 5B 13 Manchester College, Mansfield Road: term daily 9-4.
- 5B 14 Mansfield College, Mansfield Road: daily 9-5.
- 5D 15 Merton College, Merton Street: Mon-Fri 2-5, Sat, Sun 10-5; Oct-Mar, closes at 4.
- 5C 16 New College, New College Lane: term daily 2-5; vacation daily 11-5.
- 3C 17 Nuffield College, New Road: daily 9-5.
- 4D 18 Oriol College, Oriol Square: daily 2-5.
- 4D 19 Pembroke College, Pembroke Square: apply at Lodge.
- 5C 20 The Queen's College, High Street: daily 2-5.
- 6B 21 St. Catherine's College, Manor Road: daily 9-5.
- 5C 22 St. Edmund Hall, Queen's Lane: daylight hours.
- 6C 23 St. Hilda's College, Cowley Place: daily 2-5.
- 4B 24 St. John's College, St. Giles: daily 1-5.
- 3C 25 St. Peter's College, New Inn Hall Street: daily.
- 3A 26 Somerville College, Woodstock Road: daily 2-5.30.
- 4C 27 Trinity College, Broad Street: daily 2-5.
- 2B 28 University College, High Street: afternoons when conferences are not in residence.
- 4B 29 Wadham College, Parks Road: daily 1-4.30.
- 3C 30 Worcester College, Worcester Street: daily 2-6; vacation also 9-12.

CHURCHES

- 3B 31 Blackfriars, St. Giles (HC): Sun 8am, 9.30am, 11.00am (Polish Mass), 6.15pm; weekdays 7.45am, 1.05pm, 6.15pm.
- 4D 32 Christ Church Cathedral, St. Aldate's: Sun 8am, 10am, 11.15am, 6pm; weekdays 7.15am, 7.35am, 6pm.

MUSEUMS, GALLERIES AND LIBRARIES

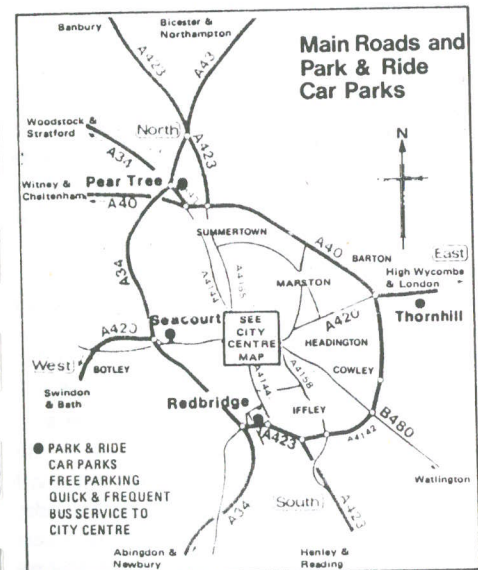
- 3B 51 Ashmolean Museum, Beaumont Street: Tue-Sat 10-4, Sun 2-4, B.H. Mon 2-5.
- 4D 52 Bate Collection of Historical Instruments, Faculty of Music, St. Aldate's: Mon-Fri 2-5.
- 4C 53 Bodleian Library, Broad Street: Mon-Fri 9-5, Sat 9-12.30.
- 4E 54 British Telecom Museum, Telephone Exchange, Speedwell Street: by appointment; tel. 246501.
- 4D 55 Christ Church Picture Gallery, (own entrance from Oriol Square): Mon-Sat 10.30-1, 2-5.30, Sun 2-5.30 (Oct-Mar closes at 4.30).
- 4C 56 The Oxford Story, Broad Street: open daily except Christmas Day, 24 Mar-30 Sept 9.30-5; 1 Oct-3 Mar 10-4 (last admission 1/2 hour before closing).
- 4C 57 Museum of the History of Science, Broad Street: Mon-Fri 10.30-1, 2.30-4, Sun 2-6.
- 4D 59 Museum of Oxford, St. Aldate's: Tue-Sat 10-5.
- 4C 60 Oxford Gallery, High Street (exhibitions of contemporary art and crafts, work for sale): Mon-Sat 10-5.
- 4A 61 Pitt Rivers Museum (entrance through University Museum), Parks Road: Mon-Sat 2-4, *Balfour Building*, beside 60 Banbury Road (music gallery): Mon-Sat 2-4 or by appointment.
- 4D 62 Town Hall Plate Room, St. Aldate's: by appointment; tel. 249811. Lord Mayor Secretary.
- 4A 63 University Museum, Parks Road: Mon-Sat 12-5.
- 4D 64 The Citizens Advice Bureau, St. Aldate's: Mon-Fri 10-4, closed Thurs, between 12.30-2.

OTHER PLACES OF INTEREST

- 3C 65 Apollo Theatre, George Street: Box Office tel. 244544.
- 6D 66 Botanic Garden, High Street: during BST, Mon-Sat 9-5, Sun 9-5; rest of the year, Mon-Sat 9-5, Sun 9-5, Glasshouses daily 2-4.
- 4C 67 Carfax Tower: late Mar-late Oct, Mon-Sat 10-6, Sun 2-6, late Oct-late Nov, closes at 4, Sun 1-4.
- 4C 68 Covered Market, Market Street and High Street: Mon-Sat 8-5.30.
- 2D 69 Ice Rink, Opens Road: daily; tel. 247676.
- 3C 70 Open Market, Gloucester Green: Wed.
- 3C 71 Oxford Playhouse, Beaumont Street: Box Office tel. 247133.
- 4B 72 Rhodes House, South Parks Road: daily 2-5.
- 4C 73 Sheldonian Theatre, Broad Street: Mon-Sat 10-12.45, 2-4.45; mid Nov-mid Feb, closes at 3.45.

TOURIST INFORMATION CENTRES

- 4D 74 Oxford Information Centre, St. Aldate's: information and accommodation; guided walking tours. Centre open: Mon-Sat 9.30-5.00; Sundays (summer only), 9H 10.30-4.00.
- 1C 75 Erskin Bureau Ltd: bureau de change and leaflet display only: Mon-Sat 8-8, Sun 9-8.

The Council does not accept liability for any omission or inaccuracy in this publication or for any inconvenience caused thereby.

0 Km 0.25
0 Miles 1/4
© Thames & Chilterns Tourist Board
Oxford City Council

Park and Ride car parks. Free parking: quick and frequent bus service to city centre Monday-Friday 7.30-18.30; Saturday 8.30-18.30. Accompanied children (under 16) travel free.

Breve fra "the Centenary"

1992 var Tolkiens Centenary. Men det var også et år, hvor jeg stiftede bekendtskab med ligesindede entusiaster over hele verden, og året hvor idéen om en dansk Tolkienforening tog form. I 1992 modtog jeg faktisk ikke færre end 111 breve om Tolkien (!) - og det siger sig selv at det har været meget svært at vælge uddrag til *Athelas'* spalter blandt denne kæmpe dyng. Jeg vil her gerne benytte lejligheden til at takke alle bidragydere for deres uvurderlige bidrag til stiftelsen af *Danmarks Tolkienforening*. Havde det ikke været for folk som Chris Oakey, Mikael Ahlström, Inge Lie-Olesen, Magne Bergland og mange, mange flere er det slet ikke sikkert, at Danmark ville have fået sin egen Tolkienforening...! Jeg kan kun opfordre alle til fortsat at skrive, det ville ikke mindst være rart med lidt flere danske indslag... Jeg vil her gerne på forhånd advare om, at alt, hvad der kommer redaktøren i hænde, vil kunne blive trykt i *Athelas*, med mindre der gives udtrykkelig besked om det modsatte. -red

Mikael Ahlström (Finland), 5. april 1992:

"Det er for øvrigt ganske meget arbejde at leda et Tolkiensällskap, det har jag märkt sedan grundandet av vårt sällskap. Det har inte varit lätt att hitta ett utrymme för 100 personer utan att vara tvunget att betala sig sjuk.

Men troligen ska det bli kul med detta sällskap. Kanske kommer *du* en dag att grunda ett dansk Tolkien-sällskap?"

Inge Lie-Olesen, 30. april 1992:

"Jeg kender få værker, der i den grad til stadighed afstedkommer et så veritabelt emotionelt stormvejr som Tolkiens, der får øjne til at lyse og hænder til at flagre begejstret i deres forsøg på at beskrive hele dette land, dette univers.

Begejstringen bunder bl.a. i Ronald Tolkiens blændende forfatterskab, hans sproglige genialitet, hans fortællekunst, lyriske og poetiske evner. Dertil kommer en kunstnerisk udtryksmåde som var helt hans egen.

Dette er 'formen'. Hvad der er nok så vigtigt er 'indholdet'. Jeg mener nemlig, at der er meget mere i alt dette end 'bare' den gode historie. Et slag på tasken, så vil jeg mene, der vil gå i hvert fald et par 'centenaries' til, før vi har forstået J.R.R. Tolkien til bunds! Tænk bare på H.C. Andersen!

Skulle man yde Tolkien fuld retfærdighed, mener jeg også at mange meningsytringer burde gøres mere offentlig tilgængelige, så vi kunne slippe for dette overnaturlige okkulte præg, som jeg til dels synes hænger over *The Tolkien Society*. Mere åbenhed ville højst sandsynligt gavne TS mere end skade og samtidig give mulighed, via flere penge, til forskellige forbedringer!"

Patrik Sjöwall (Sverige), maj 1992:

"De populäraste aktiviteterna i *Forodrim Hini* just nu är levande rollspel, rollspel, brädspel, strid med madrasserade vapen, tidningsskrivande, midgårdasånger, tillagning och uppåtande av god mat, fotografering och fester ute i vildmarken.

Vid vårt 14-års-jubileum hände följande: Efter en strapatsrik färd genom skog och mark nådde festdeltagarna fram till en liten 'by' bestående av en stor stuga och fem små runt en gräsmatta.

Framför varje stuga en fana och inuti inrett för att passa ett midgård folk. De onda hade stängda fönsterluckor och svarta ljus i flaskor med etiketten MORDÖR-SPRIT. Alverna hade gröna kvistar med röda bär, ljus och snyggt och vita ljus i glasljusstakar. Hobbitarna hade gurlanger i taket (gula och gröna) och färgade värmeljus (röda och gröna).

Folk fick sin välkomstbål, ett jubileumsmerke att sätta på kläderna och sju forodrimhinitiska kopparpenningar att köpa mat och vapen för (ja, *Forodrim Hini* har egen valuta!). Sedan följde mat, dryck, sömn, allmänt gammal och de Midgårdas Spelen i en enda röra. De Midgårdas Spelen bestod av sju grenar: bågskytte, tärning, tändsticksskytte, armbrytning, midgårdas frågesport, envig med madrasserade vapen och löpning. Några av oss badade i en sjö nära festplatsen ty vädret var strålande sol hela tiden. Lördag kväll (festen hade börjat freden den 1. maj) åt vi oss igenom en sju rätters bankett (caviarfylld avocado, svamp-soppa, skinksallad, DRAKSVANS [= dragehale], ostbricka, ugnsstekt banan med choklad, samt tårta), hade Ceremonier då bl.a. Halbarad blev Furste, och till sist sköt vi upp ett vidunderligt FYRVERKERI.

Annars brukar vi ha ett Stormöte i månaden utom sommarmånaderna. I mars brukar vi fira FH's nytår och i september årsdagen av vårt första Rådslag med en Fest.

I FH finns det för närvarande 16

'aktiva' medlemmar i Stockholms-trakten och 9 IA-medlemmar varav 5 i Norrbotten och 2 i Skåne. De gillen som (mig veterligen) varit aktiva det senaste året är: Spelgillet, Festgillet, Cor Tengwar, Hantverksgillet, Stridargillet, Alvgillet, Hobbitgillet, Morgulgillet, Valanor, Matgillet, Olivfiskargillet, Ölgillet, Tecknargillet och Fotogillet (Tengwar har haft en tengwar-kurs. Valacor är ett gille för alla gode medlemmar och Morgulgillet för alla onda. Vad de andre gillena sysslar med förstår du nog själv)."

Mikael Ahlström (Finland), 1. juni 1992:

"Konferensen i Åbo Universitet var verkligen givande. Det var även några svenskar där från *Forodrim* samt Nils-Ivar Agøy av *Norges Tolkienforening Arthedain*, och vi bekantade oss naturligtvis med varandra. Föredragen i Åbo var i stort sätt goda och intressanta, fast det fanns ju förstas också vissa mindre briljanta där emellan.. Professor Tom Shippey från Leeds universitet (samma lärostol som Tolkien höll 1924-25) är en utmärkt talare - några av våra sällskapets flickor nästan grundade en Tom Shippey fan club! Han höll m.m. ett mycket livfullt föredrag över Tolkiens imitatorer. Det som intresserade mig främst i Åbo var Tolkiens anknytningar till Finland och det finska språket. Jag tror nog att han aldrig lärde sig riktigt finska, men säkert älskade han *Kalevala* och finskans fonologi och lånade vissa element. Julian Bradfield (som skrivit en quenyas ordbok) och Helena Rautala (lärare av finska) påpekade dock att quenya inte alls är helt samma sak som finska, fast det finns en mängd av ord som liknar sig med varandra (även semantiskt) och bägge språk är agglutinerande, dvs.

har mange affix. T.ex. accenten lægges endå på quenya som i latin (finska har accenten alltid på första stavelsen).

Det finska Tolkienöversättaren Kersti Juva berättade trevligt om sina erfarenheter med att översätta *LotR* och de andra böckerna till finska. Tack vare henne har vi verkligen fina finska versioner av *LotR*, *Silmarillion*, *The Hobbit* och *David Days A Tolkien Bestiary*. Jag tror att hon har en medfödd översättningstalang. *LotR*, vilkens två första delar översatte hon med Eila Pennanen (en känd författare i Finland), var ju hennes första arbete. Jag var överraskad att fru Juva var en så livlig person. T.ex. under Christina Sculls diashow avbröt hon strax den dåliga finska tolkningen av Keith Battarbee och sade: 'Hur skulle det vara om jag fortsatte nu?' Hennes tolkning var naturligtvis hundra gånger bättre än den engelske Battarbees sluddrande... *Tolkien-sällskapet i Finlands* delegation bjöd henne till hedersmedlemskap. Hon accepterade mycket gärna. Det var sannolikt första gång hon blev omringad av en beundrarskara!

Förutom den 'akademiska' sidan var Åbokkonferensen också ganska lyckad. På lördagen hölls det en multimedia happening där Christina visade sina dior, man kunde prova midgårdiska datamaskinspel, titta på en utställning av kostymer ur den finska sommarteaterversionen av *Taru Sormusten Herrasta* [= Ringenes Herre], följa ett litet ungdomsteaterpjäs om Gollum och Bilbo eller köpa intressanta Tolkienmaterial på våra Tolkien-sällskapets bord och bli medlem. På söndagen åkte vi ut på skärgården med en ångbåt till lunch. Det var härligt för de utländska gäster, fast jag tycker att båten kunde ha

såglat lite vidare till havet. Men, först och främst, det var spännande att träffa alla de berömda Tolkienexperterna som hade kommit till Finland, samt naturligtvis vanliga fans också.

OK - nu är du säkert helt harmsen över det att du inte kunde komma...! Kanske tröstar det lite om jag anmälar att föredragen skall publiceras i bokform troligen senare i år.

Det var på sommaren 1983 när jag var elva år gammal då min mor gav mig första delen av *Taru*, och sedan dess var det den vanliga historien. Måsta få strax de andra böckerna. Vid årsskiftet hade jag läst allt det fanns av Tolkien på finska (även *Bored of the Rings*, tror jag!) och upptäckte engelska upplagor i bokaffärer. Så började min 'mani' så småningom. Att de alls tog mig i alvar när jag som tolvåring ville beställa vissa böcker från England, det är ganska underligt om man tänker på det nu."

René van Rossenberg (Neder-land), 4. august 1992:

"I'm very pleased that you are considering founding a Danish Tolkien Society; you're right of course, Denmark should have one. All it takes are a few dedicated fans who are willing to put in the work, and you have a society. *Unquendor* was founded in 1981 by just five people, and now we have over 250 members!

To put it briefly, *Unquendor* is organized as follows. We have a committee of seven: a chairman (in charge of meetings, representing the society, spokesman of the committee), a treasurer (all financial affairs), a secretary (making minutes of meetings, answering mail), and an editor of our magazine. These are the

essential posts which you should fill at the constitutive meeting. The Sales Officer, a membership administrator and a person responsible for PR makes seven. We organize two national feasts each year, organized by one committee-member in turn, with the assistance of some members. Across the country we have smials which hold regular meetings and are not the responsibility of the committee. An important activity of the society is publishing *Lembas* five times per year. *Lembas* is published in Dutch. Only the anniversary issue number 50 was entirely in English. Once a year we try to publish an extra booklet with longer, serious articles. This publication is called *Lembas-extra* and is usually in English. Membership is about 120 DKK a year."

Magne Bergland (Norge), 16. august 1992:

"Når det gjelder Tolkien-oversettelser til norsk, er det mye som kunne sies om dem! For det første er vel norsk det vesteuropeiske språket som det er oversatt minst til (nå, det er kanskje litt overdrevet, men ikke mye). Vi har bare *Hobbiten*, *Ringenes Herre*, og *Eigil Bonde fra Heim*. Til gjengjeld har vi to oversettelser av *LotR*! Den første (av Nils Weren-skiold), som jeg ikke har lest selv, er visstnok helt elendig! Det blir bekreftet av at forlaget etter bare noen få år lot seg presse til å utgi en helt ny oversettelse - ganske sjeldent! Den nye oversettelsen (av Torstein Bugge Høverstad) er etter min mening god, om ikke glimrende eller helt feilfri. Bugge Høverstad har også oversatt *Farmer Giles*, også det en god oversettelse. *The Hobbit* er oversatt av to personer (husker ikke navnene

helt, muligvis Finn Aasen og Oddrun Grønvik eller noe sånt). Den er ikke spesielt bra i følge de som har studert den litt nøye. Nå er det norske Tolkien-forlaget (Tiden) i ferd med å prøve å få oversatt *The Silmarillion* - endelig! Men det tar vel et par år minst før den vil komme ud.

I og med at *The Hobbit* og *LotR* er oversatt av forskjellige oversettere, har vi også noen av de inkonsistensene som dere har på dansk. Høverstad har vært ganske flink til å bruke Tolkiens retningslinjer for oversettelse av navn (*A Guide to the Names in The Lord of the Rings*), så der er de fleste av navnene behandlet korrekt, men noen synes jo det også er lite pietetsfullt. Gandalf har blitt Gandalv, i tråd med rettskrivning for norrøne navn. Baggins har blitt Lommelund, Bracegirdle Strammergjord, Barliman Butterbur Byggelmann Smørblomst, The Shire Hobsyssel, Rivendell Kløvendal, osv. Den eneste feilaktige oversettelse av navn som jeg husker, er at elva Gilrain har blitt 'oversatt' Gilregn i den tro at '-rain' var engelsk 'regn'. Men slike feil er det altså heldigvis få av i denne oversettelsen (en pussig feil i de norske *LotR* er forøvrig at Ring-inskripsjonen er snudd opp-ned i alle utgavene!). 'Precious' er oversatt med 'kosteligste' av Bugge Høverland, det synes jeg er bra, det blir også de to hvislende lydene bevart."

Magne Bergland (Norge), 3. september 1992:

"Det er hyggelig å høre at du tenker på å starte en Tolkienforening i Danmark! I *Arthedain* har vi alltid holdt på at foreningen og tidsskriftet skal ha en klar tilknytning til Tolkien i alt vi driver med. Det kan selvfølgelig

være fristende å ta for seg andre forfattere osv., men det hele har da lett for å flyte ut i den retningen de mest aktive medlemmene ønsker. Hvis man skal ha en forening som er for Tolkien-interesserte av alle slag, tror jeg det er klokt å begrense aktiviteten til bare Tolkien. I Norge har vi også lagt oss på en nøktern og 'litterær' linje for møtene, i motsetning til den svenske modellen. Jeg mener ikke at *Forodrim's* form for Tolkien-fandom er mindre-verdig. Tvert i mot kan den nok være vel så morsom for de som er med. Men den kan nok virke fremmed på mange, og der er en fare for at foreningen (og dermed Tolkien) får et litt merkelig rykte... "

Inge Lie-Olesen, 15. september 1992:

"Efter at have lagt beslag på *The Annotated Hobbit* i et par (!)

måneder, fik jeg mig til sidst taget sammen og læst den (delvis) på 3 dage! Tænk engang, at nogen har ment, at *Hobbitten* kun var for børn mellem 5 og 9. Jeg vil hårdnakket mene, at Rayner Unwin havde glemt et 0 efter 9! Men han er tilgivet. I betragtning af at han lod Tolkien slippe igennem nåleøjet, og så for 1 shilling! My Goodness! Nu forstår jeg bedre, da du sagde, det er en børnebog. All right, men jeg er heller ikke over 90, endnu.

Ellers tror jeg nok, jeg har været meget tilbageholdende med at komme med nogen nærmere ytring, m.h.t. hvad jeg får ud af al denne beskæftigen og interesse for Tolkien. Da jeg havde læst de første 5 bind (*Hobbitten*, *Ringenes Herre 1 - 2 - 3*, og *Silmarillion*), havde jeg meget svært ved at give slip på de tanker de satte igang. Det var noget med en

umiddelbar tomhedsfølelse over for vores egen meget fysiske og, på en eller anden måde, meget farveløse verden. Tolkiens univers er jo et overflødhedshorn af sansendtryk. At se det store i det små og det mørke/onde i det man troede var lyst og godt. Der ligger et stort sorteringsarbejde forude, som kan blive svært med vor kulturs meget materialistiske grundholdning. På den ene side kan vi jo ikke leve uden penge. I drømmesprog er penge rent faktisk et billede på energi, så hvis du i drømme får penge, guld eller ædelstene er det ganske enkelt fordi du har fortjent dem = du bevæger dig i den rigtige *retning* i det vågne liv! Det modsatte kan selvfølgelig også forekomme. På den anden side føler jeg stor visdom gemt deri, at hvis man besider en rigdom/evne/holdning/mening og man ikke kan leve uden, dvs. ikke vil give afkald på den/det, kan man ikke udvikle sig/forbedre sig! Hvis man til gengæld *tør* kappe nogle broer bag sig, smide den forbandede ring i dommedagskløften, gøres det ikke uden at blive belønnet! Det kan godt være, at Lothlórien vil falme og aldrig blive det samme igen, men så husk også på slutningen, på Sam og det nye frodige Herred. Efter min mening er det kernen i Tolkiens budskab, men jeg står selvfølgelig ikke 100% fast!

'It is true that for ever after he remained an elf-friend, and had the honour of dwarves, wizards, and all such folk as ever passed that way; but he was no longer quite respectable'. Engang imellem har jeg følt dette langt ind i sjælen, og det har (må jeg indrømme) taget lidt tid, før jeg fandt en passende filosofi; hvad kan vi bruge Tolkien til i dag, osv. Som sagt finder

jeg ham mere aktuel end nogensinde og har ikke længere skruper over at indrømme, jeg læser 'eventyr' og hiver gerne mit 3-binds tykke værk frem i S-toget."

Gregory V. Grigorev (Rusland), 15. september 1992:

"Our Society was founded in 1991. We have about 20 members. The Society has two main meetings a year: the Annual Meeting in May and Hobbit Day in September. Every week we have our Thursdays (mostly in my flat), drink tea and hear music. I do not know much of Tolkien inspired music. I should mention *Boris Grebenschchikov* and *Aquarium*, *Vyacheslav Butusov* and *Nautilus-Pompilius*. They are known as Tolkien-fans, and some songs of theirs have Tolkien-ground."

Malcolm Lindley (Storbritannien), 17. september 1992:

"I've never actually started a society going before, but the best thing seems to get yourself thoroughly prepared/organised to answer the enquiries first, then to place adverts in national papers asking interested people to get in contact (and send a reply-paid envelope (SAE) to save you expense). Have some definite thoughts to give them, i.e. meeting date/time; need for people to help out as well as imply joining up; use of a desk top publishing system or a method of producing a good bulletin + artwork is important. Think of the costs involved and once you're got a 'team' together, get the membership fees sorted. It's all fairly basic and obvious really. It's just a matter of hard work. Place adverts in *Amon Hen* and similar magazines too.

The sort of dedication involved

sometimes costs a lot in terms of effort, time, relationships, work. So be aware!

I hope all this is useful. Write again for anything else I might be able to help with. I don't have a 'Status Pack' with suggestions/tips - maybe I should!"

Mikael Ahlström (Finland), 18. september 1992:

"En länge efterväntad fest var Tolkiens hundraårskonferens verkligen, och även mycket mera än vad vi väntade efter! Åtta dagar så fyllda med alla slags program och fina upplevelser att man knappast hade tid att alls sova. Säkert var den största höjdpunkten på tisdagskväll då Christopher Tolkien läste den hittills utgivna *The New Shadow* - början till *Sagan om ringens* oavslutade fortsättningsvolym som JRRT skrev 1963 - i Sheldonian Theatre. Men för mig personligt var det mest spännande att få träffa Christopher själv på söndagsmorgonen då han pratade med en liten grupp av oss vanliga tolkienister i ungefär en timme utanför kapellet i Keble, efter JRRT's minnesgudstjänst. Han vägrade dock att ge mig en intervju, men annars talade mycket öppet om sina planer (han tänker m.m. verkligen sluta med Tolkiens opublicerade verk under sit livtid och inte lämna något för *sina* barn) och jag fick min förstupplaga-*Silmarillion* signerad... Vad det blir annars till personkult, det fanns det inte så obetydligt. Vi var i Priscillas hem och fick titta överallt i hennes lilla hus (inklusive badrummet och sovrummet), och hon gav också en påkostad lunchreception (veckans bästa mat!) på Keble. Dessutom åkte vi naturligtvis till J.R.R och Ediths grav,

och Mabel Tolkiens grav, och Father Francis Morgans grav, men den mest intressanta sidan kanske var det att Adam & Rachel, Christophers 23- och 21-åriga barn och Mandy & Royd, Michaels 25- och 23-åriga barnbarn var mot slutet av veckan ganska aktivt med i kvällsaktiviteter. T.ex. skall jag aldrig glömma Paul Nolan Hydes (från *Mythopoeic Society*) 'initiationsriter' i 'Dark Tower' som jag deltog i även två gånger, och där också de unga Tolkiens var med.

Nu har du säkert fått en ganska underlig idé av konferensen, men tro det eller inte: den var *även* ett mycket betydande och viktigt vetenskapligt evenemang. Fast man måste tyvärr missa nästan allt. En vecka var ändå inte så länge. Av de 84 föreläsningar, paneler och diaframställningar räknar jag att ha lyssnat på 19 endast. När man hade tre 'streams' på gång samtidigt var det helt omöjligt att titta på mycket mera än vad jag gjorde. Och ändå hade man alltid bråttom! Av de föredrag jag såg var emellertid t.ex. Christina Sculls och Wayne Hammonds diashow om Tolkiens fanpost mycket rolig och intressant. Vad otroligt naiva brev han fått (från amerikanere)! Rayner Unwin - som också annars var överraskande aktivt med - gav en livlig deskription om hur det varit att verka som Tolkien-förläggare. Nancy Martsch talade om hur Tolkiens liv och karriär påverkade hans romaner. Gary Hunnewell underhöll sina lyssnare med alla slags kuriositeter av Midgårds kommersiella exploateringar. Han hör också till de folk i konferensen som jag tyckte var trevligast. René van Rossenberg berättade på ett lätt sätt om Tolkiens unika besök i Nederländerna år 1958 där han deltog i en 'hobbit-maltijd' (läs

Carpenter). Nå, jag gjorde nog också några mindre kloka valjningar när det gäller föredrag; m.m. Jane Chances papper om vad-det-nu-var var lite för vetenskapligt fast fru Chance, författaren av två böcker om Tolkien och professor av engelska vid ett universitet i Houston, annars räknas bland nya vänner som jag fick i Oxford. Men helt säkert är att Tom Shippey var the brightes star of the conference - som redan i Åbo. Han talar alltid så otroligt bra... och är därtill en verkligen trevlig person. Jag tycker att han hör till de få människor som följer en riktigt hälsosam livsfilosofi, säger vad de tänker och gör fördomsfritt vad de vil. Jag kommer aldrig att glömma det då han en kväll skynde på oss med sig till puben fem minuter innan den stängdes och därefter kom till mitt rum med oss finländare och Jan och René från Holland och berättade många intressanta avslöjningar om Christopher Tolkien...

Jodå, sådant var det i J.R.R. Tolkiens hundraårskonferens, och mycket mera. Kanske borde jag ännu nämna Rob Inglis som är en obegriplig talang med sina one-man-shows av *The Hobbit* (en timme) och *LotR* (två timmar). Som en tips ska jag avslöja att han projekterar en tour i Europa, och ni borde absolut försöka få honom komma till Danmark."

Mikael Ahlström (Finland), 28. september 1992:

"Du ville, att jag berättar lite om grundandet av *Tolkiensällskapet i Finland*, hur vi överhuvudtaget kom att göra det. OK.

Det hele började faktisk på Finnconscience fictionfestival som hölls i augusti ett år sedan i Helsingfors. Jag är ingen scififan som du vet, men det

hände att de hade en paneldiskussion om Tolkiens plats i fantasilitteratur, och jag tog et par timmar ledigt från sommarjobbet för att kunna se vad det var fråga om. Själva debatten var helt idiotisk, men det var en annan sak: Jussi Tukkanen - en av mina få kompisar på den tid som gillade Tolkien - var där också och vi kunde nästan inte tro på våra ögonen när panelordförandet (som förresten var Tolkiensällskapets blivande viceordförande Leena Pettonen!) introducerade Johanna Vainikainen, 'redaktören av Finlands första Tolkien- og fantasitidning'. Du kan tänka dig vad som var dess effekt på mig! Att jag som hade Finlands största Tolkien-samling, som hade intervjuats två gånger om den i tidningar, och som var medlem i *The Tolkien Society*, skulle inte veta att någon annan i mitt land utger en Tolkiensällskapstidning! Nå, i varje fall, strax efter debatten var slut rusade vi till Johanna och frågade allt om henne och hennes fanzine. Vi fick veta att *Legolas* (som tidningen hette) allra första numret hade just kommit ut, och att Johanna tänkte fortsätta med den irregulärt och privat. Jag vet inte hur jag kom att säga det, men så gick det: 'Vet du, den 3. januari fyller Tolkien 100 år. Hur sku det vara om att grunda ett finsk Tolkien-sällskap då?' Och Johanna svarade att det skulle man faktisk kunna tänka på att göra. Och sedan titade jag på klockan och kom ihåg av jobbet. 'Skriv dig', ropade jag, och så hade man sagt första gång ut idén som ledde till grundandet av vårt Tolkiensällskap nästan fem månader senare.

Under hösten hände det överraskande lite. Jag skrev snart ett fint brev till Johanna där jag talade om alle förmån av ett eget Tolkiensällskap

- men foreslog till sist att man skulle grunda en liten Tolkien-klubb för 5-15 personer. Jag kände några som kunde vara intresserade. Det tog två månader innan Johanna svarade. Jodå, hon var entusiastisk, och kunde tänka sig att inkorporera *Legolas* i sällskapet. Hon hade många idéer för sällskapets aktiviteter. Jag skrev tillbaka, men det var det: igen, inget tycktes hända innan det var december. Jag hade skrivit till René van Rossenberg av *Unquendor* och Peter Buchs av *Eredain* (båda som jag redan kände) och frågat - just precis som du nu! - om hur man grundar och skötar ett Tolkiensällskap. De svarade med många bra tips, och det var slutligen René som fick oss besluta att grunda ett *finsk* sällskap (och inte bare en smial i *The Tolkien Society*, som var en idé av Hanna Järvinen, en annan finsk medlem i *The Tolkien Society* som jag kände sedan ett år). Vi skulle vara så mycket friare.

Nu hade vi bråttom om vi inte ville missa den 3. januari. Jag träffade två eller tre gånger med Johanna (första gång sedan augusti) och vi pratade långt och grundigt om allt beträffande grundandet av sällskapet och dess framtid. Vi tänkte hålla konsituerande mötet hos mig, men sedan Johanna visade mig en lista av folk i olika scififöreningar som var intresserade, och vi beslöt att hitta på en annan lokal för det visade sig att vi skulle skicka även fyrtio bjudningar. Man hade hållit en 'Hobbit Party' ved universitet i december och där hade jag mött m.m. Merja Polvinen och Merjo Hamari, båda nuförtiden aktiva medlemmar i sällskapet.

På fredagskvällen den 3. januari samlades vi sedan till Helsingfors Universites Scifiklubbens lokal på Nya Studenthuset som ligger i stads-

centrum. Rummet var alltför litet, och situationen började se ut som hopplös - mer än 30 personer visade sig upp - tills lyckligtvis Merjas syster Sari sade att vi kunde gå till historiestuderandenas lokal i samma huset, och det var nog tillräcklig stor. Mötet gick si och så, lite kaotiskt, för att jag - som verkade som ordförande på enhälligt beslut - hade *mycket lite* erfarenhet om sådana. Först introducerade alla sig själv (ganska onaturligt förstås!), och sedan började vi diskutera om vad sällskapet borde göra, borde det registreras, osv. Vi valde också styrelsen, och beslöt om medlemsavgiften, men kom inte överens om sällskapets 'tolkienistiska' namn. Det hela tog nästan tre timmar, och speciellt jag själv (som var inte helt frisk heller) blev mycket trött mot slutet - med lite mer preparation kunde vi ha variet mycket mer effektiva... Men alla som var där tyckte att det var jättefint att vi slutligen fått ett eget Tolkiensällskap! - Som det var jo Tolkiens hundraårsdag, fortsatte vi tills midnatt med lite mat och dricka samt visade det engelska TV-dokumentet '*Tolkien Remembered*' (Med bl.a. Priscilla och John Tolkien, Rayner Unwin och Tom Shippey) på video och drack Tolkiens skål kl. 23 som Tolkien-vänner i hela världen gjorde enligt *The Tolkien Societys* förslag.

Sedan började det först. Jag hade haft på samma dagen en artikel om Tolkiens hundraårsfest i *Helsingin Sanomet*, landets största dagstidning, där jag hade omnämnt att 'även finska Tolkien-vänner skall till sist skapa ett sällskap', och dussintals folk började ringa till redaktören! Några dagar senare förde jag ett pressmeddelande om TSF's grundläggning till Finska Notisbyrån, och det blev publicerat i

överraskande flera tidningar (ca. 15). Tyvärr hade de inte inkluderat vår adress! På något sätt fick många folk i varje fall veta om mitt adress, och de ringde också (det finns på Helsingfors telefonkatalog en annan Mikael Ahlström som inte är jag, och han fick, kanske ännu får, en mängd av telefonförfrågningar. Till sist ringde jag honom och gav mitt telefonnummer. Lyckligtvis var han inte ännu förfärligt arg...). Jag producerade en informationsbrochyr om TSF, och efter vi hade öppnat bankkontot skickade vi ut på slutet av februari ca. 70 brev med bankgiroblanketter till alla som visat sitt intresse.

Sådant var det ungefär att grunda ett Tolkiensällskap. Vad hände efter, det är ännu mångsidigt, och vi vet nu ännu heller inte för säkert vad det skall bli. Vi har ca. 270 medlemmar i dag, och chiffrorna stiger hela tiden."

Inge Lie-Olesen, 4. november 1992:

"Maybe you will have an unexpected party one of these days (or at least an unexpected present or two!)

In any case, I hope the menu will show a lot more than *roast mutton*, but perhaps a *short rest* would suit you fine, while you tell a holiday story from Lapland: *Over hill and under hill!!*

Well now, my friend, I will stop playing *riddles in the dark* and get to the point; *out of the frying-pan into the fire*, so to speak (if you take my meaning!).

I have found some *queer lodgings*, I'm afraid it is. *Flies and spiders*, there are, but a bit of dustcleaning will make it nice and homely for our first meeting in the society. I have thought of putting up a sign over the door: *'Barrels out of bond'*. What do

you think? Or maybe you prefer that I write *'A warm welcome' on the doorstep?!*

Maybe you feel the heavy pressure from all the work that have to be done in our society, like *the gathering of the clouds?* Even I some times feel like *a thief in the night* when I steel time to make phone calls when I should be working - well it's not so bad after all!

I have a feeling that *the clouds burst* once we meet, so when you reach to *the return journey*, you will find that everything you hoped for has come true - and everything you feared hasn't!

May the star that shines on the hour of our meeting never fall down!"

Klaus Jørgensen, 11. november 1992:

"Angående foreningen, så kunne jeg godt tænke mig at undgå analyser først og fremmest. Derimod kunne det være rart med mere opbyggende artikler om fx faunaen eller om de forskellige orker og trolde. Dette er blot eksempler, jeg har ikke selv speciel viden om dem. Og for at fremme forståelsen af de talløse træde som væves sammen, kan vi oplyse hinanden om forhold, som er lidt utydelige. Eller steder, hvor der simpelt hen er skrevet et forkert navn eller lignende. Eller oversættelsesfejl i den danske version. Nu, hvor jeg skriver dette, har jeg ikke så mange ting, men jeg vil da prøve at finde flere. Eller spørge jer andre, hvis der er noget, jeg selv er i tvivl om."

Mikael Ahlström (Finland), 29. november 1992:

"Det är jättekul att ni beslutit grunda Danmarks Tolkiensforening! 'The more

the merrier', som René skrev mig när du låtit honom veta om era planer. Han föreslog också strax att vi borde arrangera en skandinavisk Tolkienfestival nu när det finns sällskap redan i fyra nordiska länder - inte en dålig idé, eller vad tänker du?! - i princip tycker jag att det skulle vara hemskt trevligt, såsom det finns så aktiv Tolkieninteresse i våra länder.

Jag är säker att ditt sällskap skall bli mycket fint! Men jag varnar att du måste ha väldigt energi (och det har du nog väl) och vara redo att använda största delen av ditt fritid för det. Lycka till!"

Chris Oakey (Storbritannien), 1. december 1992:

"I hope that you and Inge make as big a success of the Danish TS in 1993 as the Finnish TS was in 1992. I will certainly raise a glass in toast to your success on the third of January when I am at the London group's Celebration Dinner.

All the very best for 1993 for you, your family, and especially the Danish TS."

Peter Buchs (Schweiz), 12. december 1992:

"Now about your Danish Tolkien Society. First, I would see to it that you can have regular meetings like once or twice a month, so that all members can attend without much asking and telling each other. These meetings you should be able to fix as simply as possible. They should all for example be on the first (or the first and third) Saturday (or any other day of week) of every month and at the same venue (a pub or some private place). That way all the fans know without much asking when they can

meet their friends and just turn up. It avoids much organizational hassle and your members won't feel pressured into turning up what's likely the case if you organise it by phoning around. If, however, people then don't turn up on a regular basis, then you must rethink the whole matter and perhaps start meetings which are more organized. It all depends on the dedication of your members.

Secondly, I think it is a good thing to organize a fanzine. First of all you get more out of your common love of Tolkien's world, and secondly it makes your members feel more involved in the whole movement. It is generally the case that the single national TSs produce their fanzines in their own languages which means that all their members can read them, but nobody else. Our own society went the other way and produces two different versions of the same issue. They are identical in so far as they contain the same material. They are, however, different by being in two different languages. One version is German only, the other one is in the lingua franca English only. This should make it possible that also other people than Germans and German-speaking Swiss can read it. What way you choose to go is entirely your own decision. For an international collaboration like you suggest (exchange of fanzines) of course an English issue is much more interesting as the Swiss are not very likely to understand Danish. I do, however, understand (from personal experience) that it also means much more work to produce two versions of one issue than two issues (almost twice as much work). It also depends on the help you can get from other members of the Danish TS. Personally I

am willing to exchange *Aglared* with you whether your fanzine is in Danish or whether you edit also an English version, but the ideas you produce in your fanzine can only carry as far as people understand the language you use, that's always to consider.

Other things you can do to make your society more interesting to your members is to build up a members' library of SF and F (needs space to store the books), to make excursions to interesting places (viking burial places might be interesting to Tolkien fans) and last, but not least at all to make productions of your own. For our own last AGM, we wrote a mass set in Middle-earth which held addresses to various gods and so on, the result you can read in our forthcoming *Aglared 10*. I think such productions are the things that really keep a TS living, whether your taste is in religious matters or in very different matters (food, heraldry, music, etc.), indeed."

Mads V. Stigaard, 8. januar 1993:
 "Gothmog blegnede, Orodruin sitrede. Minas Tirith skælvede i sine grundvolde. Så kolossal var min begejstring, da jeg havde set og frem for alt, da jeg havde læst dit brev. Jeg var fuldsændig ude af kontrol resten af den dag. Hvis yderligere kommentarer er nødvendige, kan jeg kun sige, jeg synes, det er en helt fantastisk god ide, at der er blevet stiftet en Tolkien-forening her i Danmark, og hvis det er muligt, vil jeg meget, meget gerne være medlem. Samtidig blev jeg både overrasket og forundret over alle de Tolkien-foreninger, som der er rundt omkring i hele verden; det er jo helt fantastisk.

Men før jeg går videre, vil jeg lige sige mange, mange gange enormt tak for dit brev og for det vedlagte info.

Ligesom dig har jeg spillet rollespil i en del år. Som alle andre startede jeg med *Dungeons & Dragons*, men med tiden har jeg stiftet bekendtskab med en del andre rollespil... Og

selvfølgelig... *Middle-earth Role Playing* var blandt dem. Vores gruppe lagde dog også *MERP* på hylden og gik igang med det mere gennem-udviklede rollespil *Rolemaster* - som vi stadig spiller. Det vil sige, vi spiller meget sjældent for tiden. For øjeblikket spiller jeg i stedet en del *Warhammer* med nogle fra min klasse.

Men det lader til, at vi har mere tilfælles end Tolkien og rollespil. Jeg går nemlig også i gymnasiet - nærmere betegnet Viborg Amts Gymnasium, VAG - på matematisk linje i 2.g. Og miraklernes tid lader ikke til at være forbi endnu, for i foråret 1992, da der skulle skrives dansk-opgave, valgte jeg også Tolkien som emne. Desværre fik jeg ikke den idé at kontakte *The Tolkien Society* i Storbritannien.

For at hoppe videre rundt i mit forvirrede brev, synes jeg, det er en fin idé at lave et blad (*Athelas*), og selv om udgivelse 4 gange årligt ikke lyder af specielt meget, så er det efter nærmere overvejelse måske slet ikke så tosset endda. Hvis der er problemer med at få artikler m.m. til bladet er jeg da for øvrigt aldeles villig til at give et bidrag - i ny og næ."

Magne Bergland (Norge), 11. januar 1993:

"Takk for alle dine brev (jeg skal prøve å få svart på det meste), og gratulerer med stiftelsen av den danske Tolkienforeningen og med formannsvervet.

Når det gjelder forslaget du har satt opp til innhold i det første nummeret i medlemsbladet, ser det jo meget bra ut. Min første reaksjon var at det var svært mye! Kanskje hadde det vært lurt å fordele det på litt flere numre. Det er naturligt at du og de andre aktive nå er fulle av idéer og stof, men

det vil muligvis bli vanskeligere å fylle de kommende numre, og da kan det være godt å ha noen gode artikler i bakhånd. Ellers vil jeg si at jeg gleder meg til å se bladet og til å lese det som er beskrevet her. Tittelen *Athelas* er også god (visste du forresten at det var en artikkel om *Athelas* (planten) i *Angerthas* for noen år siden?).

Det var hyggelig at kunngjøringen på datanettet ga resultater! Det har vært en del dansker som har vært ganske aktive der i det siste, så jeg håpet i alle fall noen av dem kunne være interessert i en Tolkienforening. Med en del PR kan sikkert medlemsmassen økes betraktelig. Samarbeidet med Lars Physant høres meget lovende ut.

Jeg har ikke vært i kontakt med Mikael Ahlström siden i Oxford i august. Idéen om en nordisk konferanse eller treff høres svært interessant ut, og Sverige er vel et naturlig sted, med sin geografisk sentrale plass. Kanskje man kunne få en av de svenske foreningene til å stå som arrangør? Norge (i alle fall Bergen) blir vel litt for avsides for finske og danske tilreisende. Men hvis dette skal skje allerede først-kommende sommer, bør vel planleggingen gå fort.

Jeg ønsker deg fortsatt lykke til med arbeidet i den danske Tolkienforeningen (er noe navn foreslått?) og med *Athelas*!"

Mikael Ahlström (Finland), 12. januar 1993:

"Får jag gratulera Danmarks Tolkienforenings allra första ordförandet! Welcome to the club..."

Nu har det sedan blivit verklighet att ett Tolkiensällskap finns även i

Danmark. Vi här i Finland är jätteglada att ha er med i vårt gemenskap som så småningom kan kallas 'the European Tolkien Community'. Men rösta inte mot vårt Maastrichtavtal...

Det är fint att höra att ni har en så entusiastisk gäng med redan från början. Kanske börjar det nu i Danmark en likadan Tolkien-boom som det varit i Finland och ni slår oss i antal medlemmar snarare än man kan säga *burzum-ishi krimpatul?* Hoppas det, eller hur? Lycka till - det önskar jag och alla era 300 vänner i 'the Quenya Country' och *Tolkiensällskapet i Finland*.

Jag går nu strax till ämnet Nordisk Tolkien Festival (Formencon? kanske inte det bästa möjliga namnet: a con for men only??) som jag glädjer mig att ni stöder. Vad angår nästa sommaren har vi den problem att jag personligen kommer att börja (med all tydlighet) arméén i juni. Och det vill säga att jag kan inte delta i *något* som utgår utomlands, knappast heller även det som händer i Finland. Men jag kan ju ta ämnet upp i nästa styrelsesmötet (troligen i februari) - det är dock en annan sak om de andra i styrelsen vill uppta ett sådant projekt utan mig. Det är nog tyvärr så att so far har det varit *jag* som organiserar möten (och, förresten, gör praktisk taget allt annat också) hos oss, och jag har blivit lite trött med det.

Angående dess karakter skulle jag helst vilja hålla något liknande the Centenary Conference, dvs. med både föredrag och festiviteter. Det torde passa bra att hålla mötet i Sverige, men om det skulle bli en tradition, så tycker jag att vi borde ha det i varje nordisk land i sinom tur. Det vore mer spännande.

Anar kaluva tielvanna, Tolkiendili

Dania-nóréo!"

Graeme P. Skinner (Storbritannien), januar 1993:

"I will look forward to your first issue of *Athelas*, it's a good job that there will be a Westron Page in English as my ability to speak Danish is not existent.

I do not know how much you know about Publicity, but it all starts really with your Society logo, I don't know if you have one as yet, but it's a good idea to have one, as it can be carried through from leaflets to membership forms to posters, and not to forget your letter heads. If you already have a logo keep it simple and easily reproducible or newspapers may lose the detail.

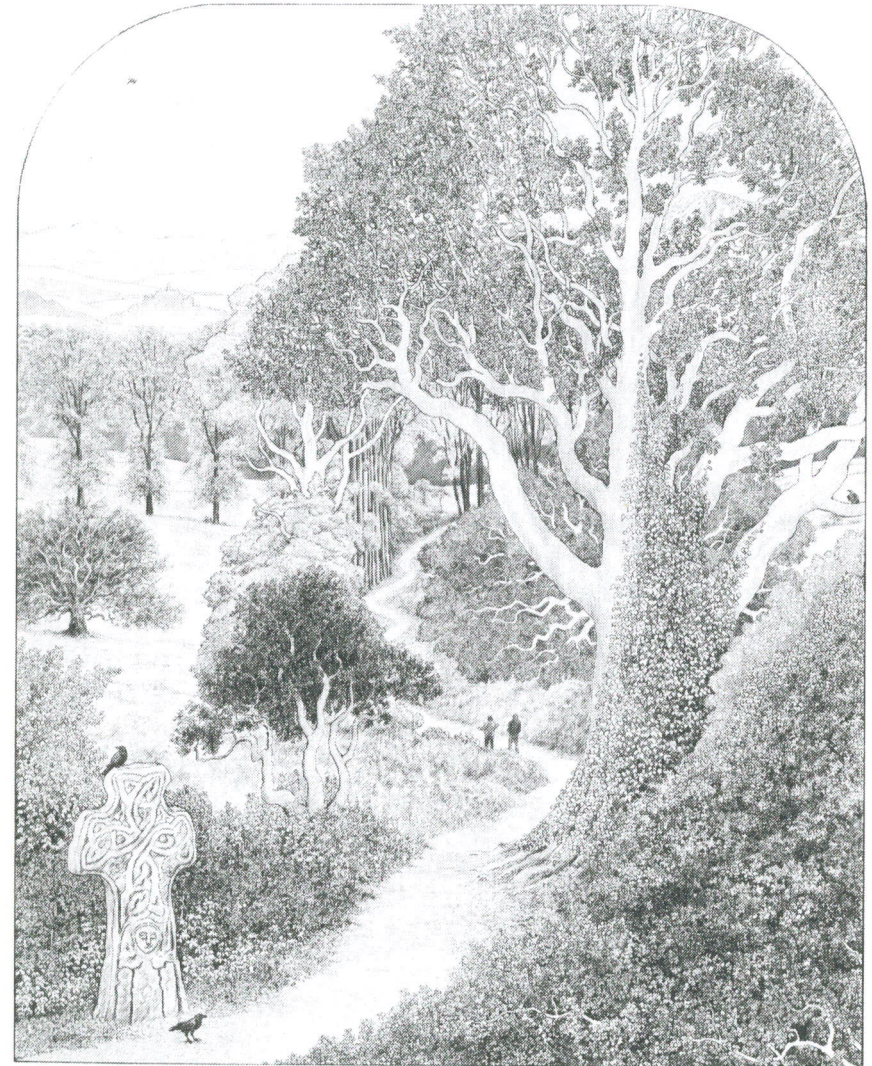
One of the best ways to attract attention is with a poster; ours was done by Ted Nasmith and is of Gandalf on Shadowfax, there is a space beneath the picture for the Secretary's name and address. I'm sure you will know somebody who can produce a nice poster.

The next thing is publicity leaflets, this can be a single A4 sheet folded into three once again some simple pictures on the inside with text about the society, in the case of a publicity leaflet the text has to be informative but short, or people will not read them, also the typeface for the text is important, my favourite at the moment is Berkeley (I'm a Graphic Designer you see by trade), if that is not available try for Palatino.

These methods only work if there is a group of people willing to take the posters and leaflets to different places, bookshops, schools, colleges, libraries, all the places people are willing to take them. The membership

form is handy to be handed out with the leaflets, it can be a third of an A4 sheet so you get three out, push it in the middle of the leaflet. It can be updated as membership fees change or addresses change, etc.

Another good way would be to organize a travelling exhibition, it can be put in libraries, schools, museums, information centres, all it would need is some pictures, text, posters, and leaflets, if it is easily transportable it can be put in the car and moved from place to place."

Eventyrhjørnet:
De tre følgesvende
 og
deres eventyr i Troldeeskoven
 af Lars-Terje Øland Lysemose

Dette er historien om, hvordan en Særfod kom ud for et eventyr og efter al sandsynlighed mistede sine naboers respekt, men til gengæld vandt - nåja, lad os nu se, om han overhovedet vandt noget, når det kommer til stykket.

Den sidste Kro

Det var en mørk og regnfuld aften; vinden suste i trækroneerne og hvert et dyr havde søgt læ, så godt som det nu kunne. Hen ad vejen kom en lille skikkelse. Den var knap fire fod høj, havde mellembrunt, krøllet hår og grønne øjne, og på dens venstre fod brød en lys plet dens behårede læderagtige fødder. Det var Mutrask Særfod, en ung hobbit fra Sumpen i Herredet - Hvad er foresten en hobbit? Tja, nu om stunder er de en sjælden slags. De er halvt så høje som vi mennesker men mindre end dværgene fra Khazad-dûm. Og de skyr trolddom og andre usædvanlige ting, som bryder deres fredssommelige hverdag, og de har det med at være noget tykmavede, eftersom de spiser mange gode og rigelige måltider, når de ellers kan komme til det (og det kan de i regelen hver evige eneste dag).

Og et godt måltid, det var netop, hvad denne unge hobbit kunne trænge til. I ugevis havde han søgt efter sin onkel Boffo Særfod (der efter sigende også var noget sær). Hjemme i Sumpen havde alle i hvert fald sagt, at Mutrask var godt tosset, sådan at drage hjemmefra - men det har Særfoderne (eller *Særfødder*, som nogen måske vil sige) i øvrigt altid været, hvis man spørger deres naboer.

Først var Mutrask taget til staden Bri, men da han ikke fandt sin onkel dér, rejste han videre ad Østvejen, som strækker sig fra Bri i vest til Kløvedal i øst og videre over Tågebjergene til Rhovaniens

ødemarker, i håb om at finde ham i "Den sidste Kro", kaldt således fordi den ligger ved den sidste og sydligste bro over Gråkildefloden. Det var en lang, lang rejse, men Mutrask var rask til bens, og dét selv om han aldrig havde været så langt hjemmefra.

Natten var ved at falde på. Mutrask tænkte på at slå lejr for natten, men klagende ulvehyl i det fjerne fik ham på andre tanker. Kunne jeg bare nå kroen i aften, tænkte han. Tanken om et godt måltid mad og en blød seng fik ham til at gå endnu raskere. Han vidste ikke nøjagtig, hvor han var, men nu var der gået tre dage og tre nætter, siden han havde forladt Herredet, så der kunne ikke være så langt igen. Mutrask syntes, vejen fortsatte i det uendelige. Bare kroen dog ville dukke op, tænkte han. Og som ved et trylleslag dukkede der netop et hus op, da vejen slog et sving til venstre. Et skilt, der svingede fra side til side i blæstens vind, viste, at han havde nået sit foreløbige mål - "Den sidste Kro".

En pinlig stilhed mødte Mutrask, da han trådte ind i skænkestuen. Alle stirrede på ham, som om han var et spøgelse - eller dét der er endnu værre. I en mørk krog til højre sad en krumbøjet gammel kvinde, som sendte ham et isnende blik, der næsten lammede ham; overfor dette bord sad en dværg og hobbit, som nysgerrigt iagttog ham, og ved bordet til venstre for dem sad en gammel hvidskægget mand.

Endelig brød en midaldrende mand, bagerst i rummet, bag skænken tavsheden. "Velkommen til 'Den sidste Kro' fremmede. Jeg er Rubb Grumm og driver dette etablissement sammen med min kone Bura, mine døtre Minna, Bannie og Gleefa og - han sank en klump - og vores søn Leddon, som vi har savnet i mere end en uge nu. Du må meget undskylde vores mistænksomme blikke, men vi frygter, det værste er hændt ham, og efter de seneste grænseoverskridelser kan man aldrig vide sig sikker efter mørkets frembrud. Trolde fra Jætteheden har samlet sig i store flokke, der om natten gennemstrejfer skovene efter forgodtbefindende. Men jeg kan se, du kommer langvejs fra. Det hører efterhånden til sjældenhederne, at vi får besøg helt fra Herredet. Hvad er dit navn, og hvad har du at gøre i disse øde egne?" "Mit navn er Mutrask Særfod, og jeg leder efter min onkel Boffo Særfod fra Bukland. Han har vel ikke været her...?" "Ak, så er jeg bange for, at han har lidt samme skæbne som min søn. Men det er en længere historie, så må jeg ikke byde dig på et måltid mad først...? Mutter, tilbered husets bedste vildsvinesteg!"

Det var et overdådigt måltid, Mutrask fik serveret. Aldrig havde vildsvinesteg smagt ham så godt (og dét siger ikke så lidt). "Men nu skal jeg fortælle hele den ulykkelige historie", sagde Rubb Grumm, efter at Mutrask havde slugt det sidste stykke steg. "Din onkel Boffo kom hertil for ni dage siden. Han snakkede om en skat i en, efter sigende, forladt troldhøj omtrent tre dage til fods herfra mod nord-øst. Min søn, Leddon, blev interesseret, og sammen drog de dagen efter afsted mod Troldhøjene. Siden har ingen set dem, og vi frygter det værste, for rygterne siger, at også andre er forsvundet i den sidste tid. Jeg tør ikke forlade min familie, af frygt for hvad der kan ske den, så jeg har hyret disse to eventyrere, han præsenterede dværgen Hammer Sværdmager og hobbitten Folco Langøre for Mutrask. "Jeg håber, at I sammen kan finde min søn. Det bliver en ikke helt ufarlig tur, men jeg kan love jeg, at jeg skal gøre alt, hvad der står i min magt for at hjælpe jer. Og hvem ved, måske finder I også den skat, som Boffo Særfod begærede så højt...? Men nu er det sent, og I har en lang rejse foran jer". "Ja, vi må hellere gå til ro nu, og så snakke om det i morgen", sagde Folco. Mutrask var også træt efter den lange rejse, så han havde intet at indvende.

Da han lidt efter faldt i søvn, lå han i den blødeste seng, man kan forestille sig. Han drømte om, hvad der mon ventede ham i de næste dage... Og hinsides skovene hørtes et skingrende ulvehyl...

En nat ude i Troldeskoven

Den næste morgen vågnede de alle tidligt. Morgenmaden bestod af bacon og te, og de spiste løs, almindens de fortalte om sig selv. Hammer Sværdmager var fra Søby på den anden side af Gråbjergene og Myrkved. Hans far var en berømt våbensmed, men da Hammer ikke var synderligt interesseret i at overtage farens forretning, var han en skønne forårsdag draget afsted ud på eventyr. Folcos historie var næsten den samme. Han kom fra Bri, hvor hans far var købmand, men ligesom Hammer ville han gerne ud og se verden, og sådan gik det altså til, at de nu sad her i "Den sidste Kro".

Efter morgenmaden gjorde de sig parat til at tage afsted. Gamle herr Grumm gav dem tre store madposer, inden de gik, og således drog de tre lykkesridere afsted mod øst. I timevis gik de ad den lange, snoede vej gennem skov og ødemark. Hele tiden var de på udgik efter spor, som kunne lede dem til Troldhøjen, og samtidig skulle de passe på, ikke at støde på glubske trolde, orker og ulve.

Dagen gik på hæld, og Hammer foreslog, at de slog lejr for natten. "Det er nok bedst at vi går lidt væk fra vejen - Man kan jo aldrig vide hvem man kan møde i disse øde egne". De drejede til venstre ind i en tæt skov. Det var efterhånden ved at blive helt mørkt, men til alt held havde Folco en lygte, så de ikke faldt over de knudrede træerødder. Da de havde gået knap en mils vej, mente Hammer, at nu kunne det være nok, og de bestemte sig derfor for at slå lejr. Så godt som de nu kunne, samlede de nogle kviste sammen til et bål, der kunne holde de vilde ulve og varge på afstand, og de bestemte sig for skiftevis at holde vagt.

Mutrask var godt træt, men han indvilligede alligevel i at tage den første vagt. Det var koldt. Han så op på den mørke stjerneklare himmel. Det var fuldmåne. Hvordan mon forældrene og vennerne hjemme i Sumpen havde det? Hvem der dog blot kunne ligge hjemme i sin gode rare og varme seng, fjernt fra trolde, ulve, varge, og andre uhyggelige gespenser... Hør, hvad var nu det? Han vågnede op af sin drøm. Var der ikke noget, der bevægede sig inde imellem træerne? Han greb sit kortsværd og holdt vejret. En kvist knækkede... Jo, der var bestemt et eller andet... Skulle han vække sine kammerater? Nej, det var nok bare en ræv eller en hjort - men alligevel...

Pludselig var der to, fire, seks skinnende gule øjne, der stirrede

på ham. I det næste øjeblik blev Mutrask væltet omkuld af tre store glubske ulve. "Hjælp! hjælp!" han slog vildt om sig med sit sværd. Heldigvis blev Folco og Hammer vækket af hans skrig og kom ham til hjælp. Det udviklede sig til en voldsom kamp. Folco slog vildt om sig med sin økse og Hammer banede sig vej med si to-håandede sværd. Ulvene hylede op og flygtede ind i træernes mørke, men blot få mil derfra hørtes flere ulvehyl. "Vi må væk, hurtigt!", skreg Hammer og banede sig vej ind imellem de dunkle træer.

Ulvene holdt sig på afstand, men Mutrask kunne skimte deres glødende øjne og uhyggelige hvide og skarpe tænder blot få fod borte. Han indså, at det var en vild og nyttesløs flugt, der før eller siden (men selvfølgelig allerhelst siden) ville ende i deres endeligt - med mindre der da skete et mirakel. Han løb og løb, faldt over knudrede rødder men sprang op igen. Pludselig var det, som om der var nogen, der holdt fast i hans ben. Han slog vildt om sig, men kunne intet se for bare træer. Alt blev mørkt...

Troldhøjen

Mutrask vågnede og så sig om. Han havde en forfærdelig hovedpine. Han befandt sig i en hule, som var hugget ind i en klippe under et lille vandfald. Et kæmpe stenbord, der var mindst seks fod højt, stod bagerst i hulen. Seks fod! Mutrask havde aldrig set noget lignende. Befandt han da sig i en kæmpes hule? Tunge, langsomme skridt nærmede sig. Mutrask gemte sig resolut under bordet. Et gammelt krumt træ kom gående ind i hulen. Mutrask havde nær fået et chok. Aldrig havde han set noget lignende! "Kom frit frem lille ven". Træet bøjede sig ned og strakte sine lange knudrede arme ud efter Mutrask. "Jeg vil dig skam intet ondt lille ven" - Men det var Mutrask nu ikke helt så sikker på. Han trak sit sværd. Om det så skulle blive det sidste, han gjorde, så ville han forsvare sig selv. "Ho, ho", brummede træet. "Tror du virkelig, at den lille nål kan gøre mig nogen skade?" Det lo, så hele hulen rungede. Mutrask følte, at han var trængt op i en krog. "Vil du da ikke gerne møde dine to små venner, hvad lille ven?" "Hvor er mine venner?! Hvem er du?!" udbrød Mutrask så tappert, som han nu kunne. "Se så, det var meget bedre. Nu kan min lille ven også tale! Jeg er enten Krumtræ, og Krumtræ det er mit navn, og dine venner de er såmænd lige her udenfor. Kom nu blot frem, så skal du se". Hvo intet vover

intet vinder, tænkte Mutrask for sig selv. Den dersens "ente" må jo være mindst fjorten fod høj! Dét her vil hobbitterne hjemme i Sumpen bestemt aldrig tro på!

Krumtræ rakte sin lange krogede arm ud, og Mutrask satte sig på den. Således, højt til vejrs, blev han båret ud i det fri. Hammer og Folco var ved at tage fodbad i elven udenfor, som fortsatte gennem skovens grønne tag så langt øjet rakte. "Nå, du har nok sovet længe, hvad?", sagde Folco lidt gemytligt. "Jeg går ud fra, at Krumtræ allerede har præsenteret sig. Han har vel også fortalt, at han ved, hvor Troldhøjen ligger, og at han kan føre os derhen. Ikke sandt Krumtræ...?" Enten brummede til svar, hvilket, så vidt Folco forstod, betød ja. "Sæt jer nu bare op", sagde den gamle ente og bøjede sig ned. "Troldhøjen ligger kun nogle få skridt herfra!"

Et øjeblik efter nåede de en lysning i skoven. "Desværre kan jeg ikke følge jer længere", sagde Krumtræ, "for jeg skal passe min skov, men I skal bare fortsætte over imod bakkerne derovre". "Tusind tak for din hjælp", sagde Hammer. "Vi vil bestemt aldrig glemme, at du redede os fra de grusomme ulve. Men hvordan gik det egentlig til...?" "Hø, hø", lo enten, "se det er min hemmelighed", og således forsvandt han atter ind i sin grønklædte skov.

"Nu er det store øjeblik inde", hviskede Folco. "En for alle og alle for én". De listede sig forsigtigt nærmere. Nu var de blot tredive fod fra Troldhøjen. "Lad os håbe, der ikke er nogen hjemme", hviskede Mutrask optimistisk (han var ikke synderlig glad ved at skulle slås med én eller flere trolde, der var mere end dobbelt så store som han selv).

I det samme hørtes en rumlende lyd. En stor kampesten blev rullet til side, og tre store trolde trådte ud. "Duk jer!", hviskede Hammer og smed sig ned. De tre trolde skubbede ikke stenen på plads igen men forsvandt over imod skoven. "Så er det nu!", hviskede Hammer. De sneg sig helt hen til højens indgang og lyttede. "Rhoork...phyyy..., rhoork...phyyy...". "Det lyder, som en snorkende trolde", hviskede Mutrask. "Kom!" De listede sig ind i højen. En lang gang, der kun var oplyst af et par enkelte blafrende fakler, førte nedad. Lidt efter drejede den til højre, og pludselig stod de ansigt til ansigt med en trolde, der heldigvis var langt væk i drømmeland. "Sch...", hviskede Mutrask og listede forbi den sovende trolde. Gangen drejede endnu engang til højre, og så befandt de sig pludselig i et stort rum. På gulvet flød der med gamle afgnavede ben (Mutrask turde ikke røre

ved dem; de mindede forfærdelig meget om hobbitknogler), og hende i et hjørne lå der to skikkelser; en hobbit og et menneske. "Onkel Boffo!", råbte Mutrask (for ham var det) og løb hen til den gamle mand. "Sch...", tyssede Folco. "Tænk hvis trolde vågner". "Du almægtige, hvordan har I dog fundet os?", spurgte Boffo forundret. "Og hvem er de to der", han pegede på Mutrasks to følgesvende. "Det er Folco og Hammer, mine to rejsekammerater; men hvordan vi kom her? Ja, se det er en lang historie, så den må du hellere vente med at høre, til vi har fået løst dig fra dine lænker". "Er du Leddon Grumm?", spurgte Hammer den unge mand ved siden af Boffo. "Ja, jeg er Leddon, men hvordan...?" "Ikke nu!", hviskede Mutrask. "Først må vi væk herfra!". Efter længere tids filen med deres dolke lykkedes det endelig at befri Boffo og Leddon for deres lænker. "Kom, inden vi går, skal vores lommer fyldes", hviskede Boffo og pegede hen på en stendør i det modsatte hjørne. Da han åbnede den, var Mutrask nær besvimmelst (for anden gang den dag). Aldrig havde han set så meget guld og så mange ædelstene på ét og samme sted!

Tre dage senere blev familien Grumm atter forenet. Hvad der siden hændte Boffo, Folco, Hammer, Krumtræ, familien Grumm og Mutrask er en ganske anden historie. Men det er ganske vist; da Mutrask vendte hjem til Herredet, var han en rig og stolt hobbit - og han levede lykkeligt til sine dages ende.

Epilog

Dette var historien om, hvordan en Særfod kom ud for et eventyr - og hvordan han kom hjem igen. En mørk vinteraften, nogle år senere, sad Mutrask i sit studereværelse og skrev på sine erindringer - Han havde tænkt sig at kalde dem *Ud i skoven og tilbage igen - en hobbits eventyr*, da det pludseligt bankede på døren. Det var Folco og Hammer. "Jamen kom dog endeligt ind!" sagde Mutrask, og snart sad de tre følgesvende i lænestolene ved den varme kamin, nippende til en god kop te, og snakkede om deres mange eventyrlige oplevelser...

Tolkien i oversættelse

Om danske oversættelser

af Lars-Terje Øland Lysemose

Hensigten med denne rubrik er at gøre opmærksom på små spidsfindigheder og "skønhedspletter" i oversættelser af Tolkiens værker. At oversætte Tolkien er en næsten uoverkommelig opgave der faktisk på forhånd er dømt til at mislykkes! At fange den samme stemning, den samme oplevelse man får ved at læse originalsproget kræver en overordentlig god oversætter, der virkelig forstår at benytte sit sprog. Ikke desto mindre vil en fejlfri oversættelse til stadighed være utopi! Jeg kender i hvert fald ikke en eneste landsmand, der ikke har haft et eller andet at kunne indvende mod oversættelsen af *The Lord of the Rings* til sit modersmål!

For det kan vel næppe komme bag på nogen, at Tolkien har fascineret millioner af læsere på alle længde- og breddegrader, ligesom hans bøger er oversat til alverdens både eksotiske og ældgamle sprog. Med henvisning til hobbiternes mange traditioner kan man faktisk med en vis ret sige, at Tolkiens værker nu langt om længe er trådt ind i de voksnes rækker(!). I al fald findes der i skrivende stund hele 33 af slagsen: svensk, hollandsk, tysk, polsk, portugisisk, spansk, japansk, italiensk, afrikaans, dansk, hebraisk, fransk, norsk, tjekkisk, finsk, slovakisk, bulgarsk, ungarnsk, rumænsk, serbo-kroatisk, russisk, estisk, slovensk, indonesisk, græsk, islandsk, catalansk, armensk, ukrainsk, moldavisk, færøsk, litauisk, og lettisk (nogenlunde kronologisk rækkefølge). Hvis man skulle have lyst til at udvide sin sproghorisont kan man således finde bøger af Tolkien på næsten alle tænkelige (og utænkelige) sprog! (måske en smule overdrevet, men alligevel). Hvad der måske kan komme bag på én er, at det til stadighed er *The Hobbit* og ikke Tolkiens mesterværk *The Lord of the Rings* der tegner sig for det største oplag!!! I 1991 havde *The Hobbit* solgt 35 millioner eksemplarer på verdensbasis, mens *The Lord of the Rings* var trykt i 20 millioner...

Specielt de danske oversættelser er et meget spændende emne, ikke mindst fordi vi på dansk har så mange værker, der er blevet oversat - og dét oven i købet af indtil flere forskellige oversættere! Det siger sig selv at der under sådanne omstændigheder uundgåeligt vil indsnige sig små uoverensstemmelser, der måske i første omgang overses men som ved nærmere studium og læsning af samtlige oversættelser kan virke meningsforstyrrende... For eksempel bliver byen Esgaroth i Ida Nyrop Ludvigsen's oversættelse til både *Esgerød* og *Esgaroth*, Loudwater kaldes både *Vildbæk* og *Bruseflod*, ligesom Rivendell i indledningen til *Ringenes Herre* hedder *Dalkløften* men igennem resten af værket kaldes for *Kløvedal!* Mest forvirrende er dog nok den lumske skov Mirkwood, der af Ida Nyrop Ludvigsen oversættes med *Dunkelskov*, men som af David Gress-Wright i *Silmarillion* bliver til noget så poetisk som *Myrkved!* Med hensyn til navne på personer og væsner kan i flæng nævnes Barrow-wights, der både kaldes for *dyssegæster* (Ida Nyrop Ludvigsen) og *dyssevætter* (David Gress-Wright), og Easterlings, der får hele tre betegnelser: *østerlændinge* (Ida Nyrop Ludvigsen), *østlinger* (David Gress-Wright) og *østerlinge* (Jan Lyderik)... Et andet problem der er opstået ved oversættelserne af Tolkien er også flertalsendelserne på hans mange væsner og uhyrer. Hedder det for eksempel uruk-hai'erne, uruk-hai'ene, eller uruk-hai'ne??? I *Ringenes Herre* er kapitlet *The Uruk-hai* oversat med *Uruk-haien*, hvilket, med henvisning til *Appendix F* (i originaludgaven), må siges at være grammatisk forkert eftersom endelsen -hai viser, at det er flertal! - Med mindre Ida Nyrop Ludvigsen da har tænkt på den gamle flertalsendelse, eksempelvis i en sætning som denne fra hine krigstider: svensken kommer! Det stemmer heller ikke helt overens, når Ida Nyrop Ludvigsen i 4 *Hvorledes Ringen blev fundet* i *Eventyret om Ringen* bruger "*højtelskede*" for "*precious*" men i *Hobbitten* og senere i *Ringenes Herre* "*dyrebare*", når Gollum referer til Ringen og/eller sig selv... På norsk anvender man for øvrigt meget passende ordet *kosteligste*, der giver lidt af den samme sss-hvislelyd som "*precious*"...

Fra Ancient World til Bree

Dette er en fortegnelse over engelsk/danske stednavne i Tolkiens *Middle-earth* baseret på *Index* i *The Lord of the Rings*. Formålet er i sin enkelthed at skabe debat om de danske oversættelser og måske i

sidste ende at være med til at forme en slags "standard" eller "retstavning" for hvad man passende kan kalde *Middle-earth nomenclature*. Listen er på ingen måde fuldkommen, men blot et udsnit. For en fuldstændig fortegnelse henvises til Tolkiens værker på henholdsvis engelsk og dansk. I listen er anvendt følgende forkortelser:

Danske udgaver:

- ***Hob** (*Hobbiten eller Ud og hjem igen*, oversat af Ida Nyrop Ludvigsen, 4. udgave).
- ***RH1** (*Eventyret om Ringen*, oversat af Ida Nyrop Ludvigsen, 4. udgave).
- ***RH2** (*De to Tårne*, oversat af Ida Nyrop Ludvigsen, 4. udgave).
- ***RH3** (*Kongen vender tilbage*, oversat af Ida Nyrop Ludvigsen, 4. udgave).
- ***IG1** (*Eventyret om Ringen*, illustreret af Ingahild Grathmer, oversat af Ida Nyrop Ludvigsen)
- ***IG2** (*De to Tårne*, illustreret af Ingahild Grathmer, oversat af Ida Nyrop Ludvigsen).
- ***IG3** (*Kongen vender tilbage*, illustreret af Ingahild Grathmer, oversat af Ida Nyrop Ludvigsen).
- ***Tegn** (*Ringenes Herre*, tegneserie af Bermejo, oversat af Leif S. Christiansen og Hans Hansen).
- ***Sil** (*Silmarillion*, oversat af David Gress-Wright).
- ***Tom** (*Tom Bombadils Eventyr*, oversat af David Gress-Wright).
- ***Niels** (*Niels Bonde fra Bol*, illustreret af Roger Garland, oversat af David Gress-Wright).
- ***Fryd** (*Hr. Fryd*, oversat af Ida Elisabeth Hammerich).
- ***Smed** (*Smeden fra Store Wootton*, oversat af Erik Vestbo).
- ***Træer** (*Træer og Blade*, illustreret af Lars Physant, oversat af Erik Vestbo).
- ***Best** (David Day: *Et Bestiarium over Tolkien*, oversat af Jan Lyderik).

engelske udgaver:

- ***LoTR** (*The Lord of the Rings*, 2. udgave).
- ***Guide** (*Guide to the Names in The Lord of the Rings*).
- ***Pron** (*Pronunciations for The Lord of the Rings*).

Sidehenvisninger er medtaget som eksempler på ordets anvendelse. Hvor man kender en "officiel" engelsk udtale (ifølge Tolkien eller hans søn Christopher) er denne vist i []. Vær imidlertid opmærksom på, at man på dansk (ligesom på engelsk!) ofte ser bort fra den "officielle" udtale og snarere følger sin danske sprogfornemmelse!

Ancient World - *den gamle verden* (RH1; 403/IG1; 500).

Archet - *Arsjet* (RH1; 177/IG1; 220). Faktisk et engelsk stednavn af keltisk oprindelse. Tolkien anbefaler i sin *Guide* at bibeholde navnet eftersom enhver betydning for længst er blevet glemt selv af englændere. *Arsjet* er altså en udmærket dansk

stavemåde, der følger almindelig dansk udtale og retstavning.

Ashen Mountains - *Askebjergene* (RH3; 203/IG3; 261). Oversættelse af Ered Lithui (bjerg + aske).

Bag End - *Sækkedyb* (RH1; 36/IG1; 42). Navnet på Bilbos hus. Skulle (for hobbitter) gerne give associationer i retning af bunden af en sæk eller en blindgyde. Skal ifølge Tolkiens *Guide* også forbindes med slægtsnavnet Baggins ("*Sækker*"). Absolut en flot oversættelse!

Bagshot Row - *Sækhulstræde* (RH1; 36/IG1; 43).

Bamfurlong - ikke oversat med andet end *gamle gårdmand Makkers jord* (RH1; 114/IG1; 141). Er ifølge Tolkiens *Guide* et engelsk stednavn sammensat af "bean" (bønne) og "furlong" (et vejsmål = 1/8 mile) og givet til en stump jord, hvor der blev dyrket bønner. Navnet er uden nogen klar betydning, men skal oversættes med en sammensætning af "bønne" og "mark, dyrket jord" = *Bønemark?*

Barrow-downs - *Dyssehøjene* (RH1; 140/IG1; 173) eller blot *Dyssehøje* (RH1; 162/IG1; 201).

Barrowfield - *Dyssemark* (RH3; 260/IG3; 335).

Battle Gardens - *Kamphaven* (RH3; 312/IG3; 400).

Battle Pit - *kampgraven* (RH3; 305/IG3; 390).

Better Smials - *Bedre Smialer* (RH3; 312/IG3; 400).

Black Country/Black Land - *Det mørke Land* (RH3; 251/IG3; 323).

Black Gate - *Den sorte Port* (RH1; 291/IG1; 361).

Black Pit - *Den sorte Grube* (RH1; 324/IG1; 402).

Blackroot Vale - *Sorterodsdal* (RH3; 41/IG3; 51).

Blessed Realm - *Det velsignede Rige* (RH1; 257/IG1; 318).

Bonfire Glade - blot oversat med *den lysning, hvor ilden var* (RH1; 137/IG1; 168). Ville *Bållysningen* ikke være bedre?

Brandy Hall - *Brænderupgård* (RH1; 29/IG1; 34). Herom skriver Tolkien i sin *Guide*, at navnet skal forbindes med floden Brandywine ("*Brændevin(sfloden)*") samt slægtsnavnet Brandybuck ("*Brændebuk*").

Brandywine River - *Brændevinsfloden* (RH1; 37/IG1; 44), eller blot *Brændevin* (Tom; 90). En af hobbitterne ændret form af det sindarinske *Baráduin*.

Bree - *Bri* (RH1; 31/IG1; 35). Som så mange andre er meningen med dette navn forlænst blevet glemt. Men Tolkien anbefaler, at man lader det forblive som det er (*Guide*). Fortsættes

The Westron Page

Dear friends of Tolkien!

This page is for those of you who don't speak a word of the Scandinavian tongues. It is intended to be an informal page telling you what is going on in Denmark, and indeed in what Mikael Ahlström (chairman of the Finnish Tolkien Society) calls "the European Tolkien Community"(!). This page will be written in English, being the lingua franca among all Tolkien enthusiasts - by some of you perhaps even better known under the name of Westron, the Common Speech in which most of *The Lord of the Rings* was written (when you discount the many other languages used among the peoples of Middle-earth). It will not, however, be any summary, but rather a column of its own due to the fact that summaries in general are boring, especially when you take into consideration that those of you reading it won't be able to read the actual articles to which it refers. Thus, the Westron Page will be independent from the rest of *Athelas*, the herb of healing power, and also the name chosen for the fanzine of the Danish Tolkien Society. However, once a year the Society will publish an anniversary issue including the best *Athelas* ingredients of the year, and this issue will be entirely in English, so that our ideas can spread and reach also those who are abroad.

Danmarks Tolkienforening - The Danish Tolkien Society - was founded on Sunday the third of January 1993 to celebrate the 101st anniversary of Professor John Ronald Reuel Tolkien. Previous to the foundation had been a year characterized by the Tolkien Centenary - and for myself a year which had opened a world all new to me. I am not thinking of Middle-earth since that marvellous place did I discover as a child, but rather on the many enthusiasts who I came to know during this year. It all started with a school paper I was going to write on Tolkien. In *The Annotated Hobbit* (by Douglas A. Anderson) I happened to find an address to *The Tolkien Society* of Britain, and as my curiosity grew I wrote a letter to have some more information - And I soon realised that every country with just a little respect for itself had a Tolkien society of its own! Piles of letters were written and received from all over the world! To be more precise: by the end of 1992 I had received no more than 111

letters - after such an expression, I felt ready to go off just like Bilbo on his eleventy-first birthday...!

The foundation took place in Copenhagen and was very enthusiastic. What had been scheduled to approximately a couple of hours turned out to take all day! Nevertheless, the Danish Tolkien Society is now a reality and it is with great pleasure that I can now quote Treebeard the Ent (a little paraphrased): maybe we don't like to be hasty, but when we are roused, nothing can hold us back! We are in it 100% - root and twig! The day after the foundation we entered Danmarks Radio (the national Danish public service radio). And we certainly did come to feel their *public service*, since we were going to listen to some old recordings of theirs. Among these were e.g. a reading of *Hobbitten (The Hobbit)* by the Danish actor Ove Sprogøe who really knows how to do such things! It was marvellous! We also heard a BBC programme with Denis Gueroult interviewing J.R.R. Tolkien himself! To some of us, I reckon, hearing the voice of Tolkien was a great shock!!!

The next meeting for the Danish Tolkien Society has been planned to take place at Lars Physant's studio on 8 May 1993. Lars Physant is a professional artist who has illustrated the Danish edition of *Tree and Leaf* (very poetically!) and we are honoured to have him as a very enthusiastic member.

We would still be delighted to hear what is going on out there in the big Tolkien world. So keep on writing!

Best wishes from all of us to all of you
Lars-Terje Lysemose
- at your service!

This issue contains the following articles (Danish titles translated into English):

Quite Unexpected! By Inge Sobæk Lie-Olesen	5-13
I wish to make an ANNOUNCEMENT	14-15
Strange as news from Bree. By Lars-Terje Øland Lysemose	16-21
Beyond Rivendell. By Lars-Terje Øland Lysemose	22-26
Reviews. By Lars-Terje Øland Lysemose	27-28
There and Back Again. By Klaus Jorgensen	29-33
Letters from the Centenary	34-49
The Three Companions and Their Adventures in the Trollshaws. By Lars-Terje Øland Lysemose	50-57
Tolkien in Translation. By Lars-Terje Øland Lysemose	58-61

DANMARKS TOLKIENFORENING

Danmarks Tolkienforening er en uafhængig, upolitisk og udogmatisk forening af frivillige, som med udgangspunkt i J.R.R. Tolkiens værker har som hovedformål at være med til at fremme interessen for og bidrage til et større kendskab til forfatteren og professoren. *Athelas* er foreningens blad, der udkommer 4-5 gange årligt.

MEDLEMSKAB

Medlemskab for et år koster 150 kr. og indbetales på foreningens girokonto 6 09 26 75 til DANMARKS TOLKIENFORENING, Mølholtvej 90, 9300 Sæby.

ADRESSER

Formand & redaktør: *Lars-Terje Øland Lysemose*, Mølholtvej 90, Mølholt, 9300 Sæby, tlf. 98 86 71 58.

Kasserer: *Inge Søbæk Lie-Olesen*, Gadesvinget 9, 2670 Greve, tlf. 31 81 68 44 eller 42 61 00 27.

Sekretær & kontakt for Sjælland: *Kai Harrekilde-Petersen*, Kollegiebakken 9, værelse 502, 2800 Lyngby, tlf. 45 97 71 38.

Kontakt for Fyn: *Jørgen Mathiasen*, Tokkerodvej 56, 5462 Morud, tlf. 65 96 44 84.

Ved skriftlig henvendelse: Vedlæg venligst frankeret svarkuvert! Det fremmer hurtigt svar og holder foreningens udgifter til køb af frimærker nede.

© 1993 DANMARKS TOLKIENFORENING

Ophavsret til indsendt materiale tilhører den enkelte bidragsyder, men *Athelas* forbeholder sig ret til at genanvende det når som helst. Ophavsretten til dette nummer af *Athelas* tilfalder DANMARKS TOLKIENFORENING.